

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Företagsekonomiska institutionen

Värdering av tillgångar enligt IAS 36/RR 17

Magisteruppsats i företagsekonomi
Avancerad Externredovisning
Vårterminen 2009
Handledare: Thomas Polesie
Författare: Therese Bremertz
Författare: Parisa Badeie

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Avancerad Externredovisning, Magisteruppsats VT 2009

Författare: Therese Bremertz och Parisa Badeie

Handledare: Thomas Polesie

Titel: Värdering av tillgångar enligt IAS 36/RR 17

Bakgrund: Syftet att införa IFRS i EU var för att tillgodose kapitalmarknaden. IFRS har utvecklats till ett globalt redovisningsspråk, men reglerna är inte fulländade, då utvecklingen går framåt. Noterade svenska bolag ska från år 2005, följa IFRS/IAS- förordningen och tillämpa internationella redovisningsprinciper. Detta har medfört ökade krav på revisorerna, då IAS detaljerade regelverk ständigt förändras och är utformade för effektiva marknader, vilket har medfört att kraven på professionellt omdöme aldrig varit större.

Problematik: Syftet med IAS 36/RR 17 är att säkerställa så att inte tillgångarna är redovisade till ett för högt värde, då tillgången inte får tas upp till ett högre värde än dess återvinningsvärde som antingen är det högsta av det verkliga värdet eller nyttjandevärdet av tillgången. Problematiken när det gäller nedskrivningar av tillgångar är att företagsledningen kan göra subjektiva bedömningar som leder till att företag redovisar till fördel för sig själva.

Frågeställning: Vilken problematik kring regelverket IAS 36 nedskrivningar kan revisorn ställas inför? Vilka problem kan revisorn ställas inför gentemot företagsledningen då nedskrivningsbehov föreligger?

Syfte: Syftet med undersökningen är att bestämma revisorns svårigheter gällande granskningen kring nedskrivningsbehov av tillgångar samt vilken problematik som kan uppstå mellan revisorn och företagsledningen.

Avgränsning: Vår undersökning är ur revisorernas synvinkel. Företagsledningens perspektiv behandlas inte i uppsatsen, då vi har en begränsad tidsram. Vi behandlar inte Goodwill närmare i denna uppsats.

Slutsats: Det kan vara svårt för revisorn att påtala att nedskrivningsbehov föreligger, detta då regelverket IAS 36 bygger på subjektiva bedömningar. Problematiken kring regelverket medför osäkerheter, detta gällande framförallt, uppskattningar i framtida prognoser.

Nyckelord: revision, revisor, nedskrivning, konjunkturer, högkonjunktur, lågkonjunktur, IAS 36, RR 17, prognos, diskonteringsränta, kassagenererande enhet, tillgång, nyttjandevärde, återvinningsvärde, verkligt värde

Förkortningar

BFN: Bokföringsnämnden

BFNAR: Bokföringsnämndens allmänna råd

CAPM: Capital Asset Pricing Model

EU: Europeiska unionen

FASB: Financial Accounting Standards Board

FAR SRS: Förenade Auktoriserade Revisorer och Svenska Revisorsamfundet

FoU: Forskning och utveckling

IAS: International Accounting Standards

IAS 36: International Accounting Standard no. 36 (nedskrivningar)

IASB: International Accounting Standard Board

IFRS: International Financial Reporting Standards

IFRIC: International Financial Reporting Interpretations Committee

WACC: Weighted average Cost of Capital

SFF: Svenska Finansanalytikers Förening

SEC: Securities and Exchange Commission

RFR: Rådet för Finansiell Rapportering

RR 17: Redovisningsrådets Rekommendation nr 17 (nedskrivningar)

ÅRL: Årsredovisningslagen

ÅR: Årsredovisning

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering	3
1.3 Frågeställning	4
1.4 Syfte	4
1.5 Avgränsning	4
1.6 Disposition	5
2. Metod	6
2.1 Vetenskaplig inriktning	6
2.2 Ontologi	7
2.3 Epistemologi	7
2.4 Angreppsätt	8
2.5 Slutledningsmetod	8
2.6 Datainsamling	9
2.8 Sammanfattning av metodansatser	11
2.9 Studiens validitet och reliabilitet	11
3. Teoretisk referensram	12
3.1 Skattning av framtida kassaflöden	12
3.3 Företagsledningens roll	15
3.3.1 Undersökning gällande prognoser av KPMG	15
3.4 Revisorns uppgifter	16
3.5 Redovisningsreglers tillämpning för olika bolag	18
3.6 ÅRL gällande nedskrivningar	18
3.7 IAS 36 Nedskrivningar	19
3.7.1 När finns indikation för nedskrivning?	20
3.7.2 Bedömning kring nedskrivningsbehov	21
3.7.3 WACC – beräkning av diskonteringsräntan	22
3.7.4 Undersökning gällande diskonteringsränta av Grant Thornton 2005	24
3.7.5 Beräkning av framtida kassaflöde	25
3.7.6 Goodwill	30
3.7.7 Upplysningar	33
3.7.9 Konjunkturers påverkan på nedskrivningar	37
3.7.10 Diskussion kring IFRS	38

4. Presentation av den empiriska undersökningen.....	43
4.1 Branschkännedom och erfarenhet	43
4.2 Standarderna IAS 36 och RR 17	44
4.3 Komplikationer som kan uppstå vid nedskrivningsbehov	46
4.4 Subjektiva bedömningar kring nedskrivningar.....	49
4.5 Kraven på upplysningar inom standarden.....	50
5. Analys	51
5.1 Revisorns roll och branschkännedom.....	51
5.2 Standarderna IAS 36 och RR 17	54
5.3 Indikationer.....	55
5.4 Värdering	56
5.5 Nedskrivning	57
5.6 Upplysningskrav	58
6. Slutsats	60
6.1 Studiens slutsatser.....	60
6.2 Avslutande diskussion.....	63
6.3 Förslag till vidare forskning för studenter	64

Källförteckning

Bilaga Intervjufrågor till revisorer

1. Inledning

Kapitlet behandlar ämnesområdets bakgrund samt problematisering som gynnar ut i en frågeställning. Efter följer uppsatsens syfte, avgränsning samt disposition.

1.1 Bakgrund

Kapitaltillgångar värderas genom diskontering av förväntade framtida kassaflöden, enligt klassisk ekonomisk kapitalvärdeteori. Under 1900-talet senare del fick teorin ökad praktisk tillämpning i investeringskalkyler genom värdering av tillgångar som företagen överväger att anskaffa. Sedan 2000-talets början skall nedskrivningar av befintliga anläggningstillgångar tillämpas genom kassaflödesberäkningar vilket har sin grund i internationell normgivning.¹

Det fanns en framtidssyn redan på 1970-talet av IFRIC, att världens olika redovisningsnormer skulle harmoniseras. Det tog 30 år att uppnå en viss acceptans internationellt för IFRS. EU:s och andra länders beslut att införa de internationella redovisningsnormerna för noterade företag har lett till uppgång för IFRS och US GAAP, vilka idag är de två största redovisningsspråken. Anledningen är att IFRS ska tillgodose kapitalmarknaden. SEC och EU har, tillsammans med IASB och FASB, kommit överens om en aktivitets- och tidsplan som ska leda till att US GAAP och IFRS ska användas likvärdigt. IFRS är fortfarande inte fulländad, men utvecklingen går i framåt.²

Utvecklingen mot IFRS innebär att den anglosaxiska traditionen vunnit över den kontinentala. Harmoniseringen har lett till att redovisningen blir allt mer principiellt styrd. Enligt den anglosaxiska traditionen ska ge redovisningen en "true and fair view" och så idealistisk har inte utvecklingen varit i dessa länder, då kommersiella intressen och revisorintressen styrt begreppet av innebörden. Det har under de senaste åren skett förändringar i IASB:s standarder vilket innebär att tillgångar konsekvent skall värderas till verkligt värde. (Smith, 2006)

Svenska noterade bolag ska från år 2005, följa IFRS/IAS- förordningen och tillämpa internationella redovisningsprinciper. Icke noterade företag har möjlighet att välja IFRS/IAS- förordningen för tillämpning i koncernredovisningen. Från 1 januari 2007 ersattes den tidigare vägledningen för allmänna rådet (BFNAR 2000:2) med ett nytt uttalande som styr hur företag skall avsluta sin löpande bokföring. (FAR samlingsvolym, 2009)

¹ Nedskrivningar och kassaflöden, 2002

² Blir IFRS globalt redovisningsspråk?, 2007

Företagsekonomiska institutionen

IFRS/IAS med förnyade standarder har påverkat revisorernas praktiska arbete, vilket har medfört ökande krav på specialisering. Det är en utmaning för revisorerna att bidra till ökad jämförbarhet av finansiella rapporter mellan företag i olika länder. IAS detaljerade regelverk ändras ständigt och är utformat för effektiva marknader, kombinerat med nya betingelser, detta har medfört att kraven på professionellt omdöme aldrig varit större.³

Externa investerare kan genom att studera företagets avskrivningspolitik över tid få en överblick om avskrivningarna speglar faktisk förbrukning eller om vinsten är onormalt hög på grund av för låga avskrivningar. Dock så finns det förutom regelverken RR 17 och IAS 36 många andra organ bland annat Rådet för finansiell rapportering, Finansinspektionen, FAR SRS samt SFF som genom rekommendationer och regler gör det lättare för externa analytiker att bedöma företagets faktiska ekonomiska situation, detta begränsar företagsledningens handlingsfrihet, så att inte ekonomisk fakta döljs eller förvanskas. (Nilsson, Isaksson och Martikainen, 2002)

Redan den 1 januari 2002, kom Redovisningsrådets rekommendation RR 17 Nedskrivningar och den baserades på den internationella redovisningsstandarden IAS 36 Impairment of Assets.⁴ RR 17 blev mer detaljerad jämfört med tidigare, dels när det gäller bedömning av när nedskrivningsbehov skall göras och hur beräkning av nedskrivningsbeloppet skall ske. Rekommendationen innebär en viss uppstramning, även om grundprincipen, att beakta diskonterat kassaflöde fanns sedan tidigare.⁵ I amerikansk standard fanns även liknande regler.⁶

Nedskrivningar av tillgångar för svenska koncerner idag som tillämpar IFRS/IAS ska följa IAS 36 och tillämpas på såväl koncernnivå RFR 1 och juridisk person RFR 2. Svenska koncerner som inte följer IFRS får att tillämpa RR 17 eller söka vägledning i RR 17. De tillgångar som omfattas av IAS 36 är materiella - och immateriella anläggningstillgångar som i sin tur redovisas enligt IAS 16 och IAS 38. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel 2008)

Syftet med IAS 36 är att säkerställa så att inte tillgångarna är redovisade till ett för högt värde, då tillgången inte får tas upp till ett högre värde än dess återvinningsvärde. För att bedöma nyttjandevärdet krävs uppskattningar och bedömningar av framtida ut – och inbetalningar, diskonteringsfaktor (diskonteringsränta) och kassagenererande enheter. (Ibid.)

³ Tuff utmaning att tillämpa IFRS, 2009

⁴ För lite hänsyn till risk och osäkerhet i redovisningen, 2001

⁵ Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

⁶ För lite hänsyn till risk och osäkerhet i redovisningen, 2001

Företagsekonomiska institutionen

Nyttjandevärdet bedöms utifrån uppskattning av framtida kassaflöden som tillgången förväntas generera. Kassaflödena nuvärdeberäknas med diskonteringsränta.⁷

Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet måste nedskrivning göras som i sin tur belastar resultaträkningen. Om det senare visar sig att tillgångens värde stigit i förhållande till det redovisade värdet återförs nedskrivningen med olika undantag som finns för bland annat omvärderingsmetoden då återföring sker direkt mot EK och Goodwill som aldrig får återföras. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson, Rimmel 2008)

1.2 Problematisering

Problematiken när det gäller nedskrivningar av tillgångar är att företagsledningen kan göra subjektiva bedömningar som leder till att företag redovisar till sin egen fördel. Det kan även vara komplicerat att bestämma nyttjandevärdet för olika tillgångar när det gäller att identifiera kassagenererade enheter. Problemet är att nedskrivningar kan slå på båda sidor då företag antingen kan redovisa för högt resultat med för låga nedskrivningar eller för lågt resultat med för höga nedskrivningar. Subjektiva bedömningar kan leda till osäkerhet i redovisningen. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson, Rimmel 2008)

Konjunkturläget kan ha betydande roll, då överskattade värderingar har betydelse för företagsskandaler. I högkonjunkturer råder optimism och bubblor bildas för att sen spricka i lågkonjunkturer. Problematiken ligger i att det kan vara svårt för revisorerna att påtala att det finns övervärderade tillgångar hos företagen, när det finns ett visst marknadsvärde. Nyttjandevärdet kan bli lika högt som nettoförsäljningsvärdet.⁸

När nedskrivning sedan sker i lågkonjunktur kan det bli svårt för företagen då den finansiella styrkan är svag. Detta kan delvis bero på att det inte finns tillförlitlig riskpremie (högre diskonteringsränta) i affärsplanernas kassaflödesberäkningar i högkonjunkturer. Det finansiella systemet är inte färdigbyggt och vi har mycket att lära oss av i ekonomiska kriser.⁹

Redovisning till verkligt värde kan vara ett problem vid lågkonjunktur, då det kan leda till ett minskat förtroende för den finansiella informationen. I företagen måste styrelsen ta ett större ansvar och följa upp redovisningen till verkligt värde. Revisorerna måste även vara mycket uppmärksamma i sin granskning av företagen och att tillräckliga underlag finns för värdering till verkligt värde. Vid konjunkturedgång finns svårigheten att fastställa nya antaganden vid beräkning av verkligt värde. Redovisningens minskade användbarhet och tillförlitlighet kan komma att skada förtroendet för företagens finansiella rapporter på ett sådant sätt att konjunkturen ytterligare kan försämrast.¹⁰

⁷ För lite hänsyn till risk och osäkerhet i redovisningen, 2001

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Verkligt värde fungerar inte i konjunkturedgång, 2008

Med revisorns komplexa roll följer granskningen av tillgångar och skulder är rätt värderade. Tillämpningen av att lagar, regler och rekommendationer ska följas av företagen och det är revisorn som granskar att så är fallet. Problematiken är att revisorerna inte enbart får nöja sig med att konstatera att redovisningen uppfyller normernas minimikrav. Revisorerna måste även ha stor integritet och inse att de har ett uppdrag åt aktieägarna och inte företagsledningen.¹¹ Den ekonomiska krisen är dock inte enbart ett revisions- eller revisorsproblem utan ett affärsmässigt problem, då risknivån har ökat och redovisningsreglerna har blivit mer komplicerade.¹²

1.3 Frågeställning

- *Vilken problematik kring regelverket IAS 36 nedskrivningar kan revisorn ställas inför?*
- *Vilka problem kan revisorn ställas inför gentemot företagsledningen då nedskrivningsbehov föreligger?*

1.4 Syfte

Syftet med undersökningen är att bestämma revisorns svårigheter gällande granskningen av nedskrivningsbehov av tillgångar samt vilken problematik som kan uppstå mellan revisorn och företagsledningen.

1.5 Avgränsning

Vi förklarar enbart problematiken kring nedskrivning utifrån revisorns perspektiv. Företagsledningens synvinkel behandlas inte i uppsatsen, då vi har en begränsad tidsram. Uppsatsen riktar in sig på revisorns roll vid granskningen av nedskrivning av tillgångar och vilka problem revisorn kan ställas inför.

Vi belyser problematiken kring IAS 36/RR 17 nedskrivningar när det gäller att bestämma nyttjandevärdet för kassagenererande enheter (nuvärdet av framtida kassaflöden), verkligt värde för tillgångar samt diskonteringsränta för framtida bedömningar. Vi förklarar inte Goodwill mer ingående i denna uppsats, då denna post hänförs framförallt till företagsförvärv via IFRS 3 och koncernredovisning.

¹¹ Tuffare revisorer bättre än tuffare regler, 2002

¹² Psykologi och IFRS skakar aktiemarknader, 2008

1.6 Disposition

Kapitel 1. Inledning

Kapitel 2. Metod

Kapitel 3. Teoretisk referensram

Kapitel 4. Presentation av den empiriska undersökningen

Kapitel 5. Analys

Kapitel 6. Slutsats

1. Inledning

Kapitlet består av en bakgrund och problematisering inom ämnesområdet nedskrivningar av tillgångar och värdering till verkligt värde. En frågeställning behandlas som följs av syfte, avgränsning och disposition.

2. Metod

Kapitlet består av förklaringar och tillämpningar av metoder (angreppsätt & slutledningsmetod) som vi använt i vår studie. Vi behandlar även vårt vetenskapliga synsätt och förhållningssätt till uppsatsen. Kapitlet omfattar även metoder för datainsamling samt källkritik.

3. Teoretisk referensram

Kapitlet består av teori och problematik kring relevanta lagar och rekommendationer som styr nedskrivningsområdet samt värdering till verkligt värde av tillgångar. Detta ger fördjupad förståelse till ämnet och är till hjälp för att besvara forskningsfrågorna.

4. Presentation av den empiriska undersökningen

Kapitlet består av en sammanställning av den empiriska undersökningen. Avsnittet omfattar en sammanställning kring ett flertal kvalitativa intervjuer med revisorer.

5. Analys

Kapitlet består av en sammankoppling av teori (teoretiska referensramen) och den empiriska undersökningen. Relevanta delar från den empiriska undersökningen lyfts fram.

6. Slutsats

Kapitlet består av en slutsats vilken ger svar på frågeställningen. Svaren är förtydligade och lyfter fram relevanta delar av analysen. Avsnittet omfattas av en diskussion med egna tankar. Förslag på nya intressanta områden att forska vidare kring lämnas till andra studenter.

2. Metod

Kapitlet behandlar tillvägagångssättet för undersökningen. I avsnittet redogörs kunskapsinriktning, kunskapsteori samt verklighetsuppfattning som vi använt oss för vår studie. Vi redogör även för källkritik samt insamlandet av sekundär och primär information.

2.1 Vetenskaplig inriktning

Det finns två betydande inriktningar i vetenskapen, vilka är hermeneutik och positivism. Dessa inriktningar eller förhållningsätt är de mest omtalade och omskriva i litteraturen. (Patel & Davidsson, 1994)

Hermeneutik

Hermeneutikens område innebär förståelse för olika fenomen och att meningen endast kan tolkas om den sätts i samband med helheten. Författaren kan inte heller ses isolerat, utan måste sättas in i sitt sammanhang och är en av hermeneutikens huvudteser. (Alvesson & Skjöldberg, 1994)

För att uppnå förståelse av ett fenomen krävs det tolkning. Den hermeneutiska forskningstraditionen säger att ingen tolkningsprocess börjar helt förutsättningslöst, utan tolkaren närmar sig sitt material med en viss förförståelse. Den består av ett antal mer eller mindre omedvetna antaganden, vilka sammantagna kallas en förförståelsehorisont. Utifrån denna förförståelse gör vi en preliminär och övergripande tolkning av det fenomen vi har framför oss. Den preliminära tolkningen vägleder oss sedan när vi undersöker detaljerna. Detaljundersökningen kan antingen styrka den preliminära tolkningen eller leda till en ändring. Tolkningsprocessen är en växling mellan att betrakta helheten och delarna. Denna process kallas den hermeneutiska cirkeln. (Johansson, 2003)

Positivism

Positivismens område innebär att forskarens uppgift är att samla in information kvantitativt och systematisera den. Logiska föreskrifter är allmänt accepterade och universellt giltiga. (Alvesson & Skjöldberg, 1994) Enligt positivismen hittar man sanningen genom att följa en metod eller allmänna metodregler som i stort sett är oberoende av undersökningens innehåll och sammanhang. Varje påverkan från forskarens sida bör elimineras eller minimeras. Vetenskapliga uttalanden ska bygga på observerbar data; iakttagelsen av data och tolkningen av deras mening ska hållas isär. Vetenskapliga fakta ska vara objektiva och kvantifierbara. Vetenskapliga uttalanden bör vara värdeneutrala med detta menas att fakta ska skiljas från värderingar. (Kvale, 1997)

2.2 Ontologi

Det finns inom verklighetsuppfattningen (ontologin) två tydliga drag i hur en människa uppfattar verkligheten, om den är oberoende eller beroende av mänsklig natur. Oberoendet av mänsklig natur är enbart beroende av objektets egenskaper.¹³

Ontologi av grekiskans, ontos varande och är inom filosofin och antropologin och andra besläktade vetenskaper, namnet på läran om det varande hur världen eller tingen är beskaffade, vilka deras väsensbetingade drag är¹⁴.

Idealistisk inriktning

Den idealistiska inriktningen på verkligheten anses vara begreppslig, själslig och av mänsklig natur. Grundsynen inom idealism är att verkligheten konstitueras av det mänskliga medvetandet som subjektiv idealism.¹⁵

Realistisk inriktning

Den realistiska inriktningen på verkligheten innebär att objektens egenskaper existerar oberoende av hur vi uppfattar dem eller inte. Objektivt innebär att verkligheten existerar oberoende av det mänskliga medvetandet eller vår kunskap om denna.¹⁶

2.3 Epistemologi

Epistemologi är läran om kunskap och ordet epistemologi kommer från grekiskans *episteme* vilket betyder kunskap.¹⁷ Inom kunskapssteorin eller kunskapsuppfattningen (epistemologi) finns två generella huvudinriktningar vilka är rationell kunskap (förnuftsgrundad) och empiriskt grundad kunskap. Dessa inriktningar förklarar vilken kunskapsuppfattning vi har när vi skall undersöka olika fenomen. (Alvesson & Skjöldberg, 1994)

Rationell kunskapsuppfattning

Hermeneutiska kunskapsuppfattningen innebär att kunskapsuppfattningen är av rationell betydelse. Detta innebär att den förnuftsgrundade kunskapen bygger på språk, kommunikation och kultur. Kunskapsuppfattningen handlar om innebörder och betydelser. Begreppet kunskapsintresse fäster tyngden på att forskningen bestäms av en intellektuell nyfikenhet med övergripande sociala och mänskliga kunskapsmotiv. (ibid.)

¹³ Bassims Makhloufi föreläsninganteckningar VT 2008 (Högskolan i Borås, kurs Metodologi och forskningsmetod).

¹⁴ Wikipedia Ontologi, 2009

¹⁵ Bassims Makhloufi föreläsninganteckningar VT 2008 (Högskolan i Borås, kurs Metodologi och forskningsmetod).

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Wikipedia Epistemologi, 2009

Företagsekonomiska institutionen

Empirisk kunskapsuppfattning

Förtydligandet av regelbundna samband är viktigt inom naturvetenskapen. Detta förutsätter avskildhet av objekt och händelser som är beroende eller oberoende av olika variabler för att testa fastställda mönster. Utveckling och användning av tillförlitliga tillvägagångssätt är viktigt. Bekräftelse eller falsifiering av hypoteser är centrala. Denna kunskapsuppfattning leder inte till progressiv utveckling, då olika resultat hänförs till olika bestämda objektifierade kategorier. Kunskapen är empirisk alltså erfarenhetsmässig. (ibid.)

2.4 Angreppsätt

Inom samhällsvetenskapen finns två olika metoder (angreppsätt) för att samla in information till den empiriska undersökningen, vilka är kvalitativ och kvantitativ metod. (Andersen, 1998)

Kvalitativ metod

Kvalitativa metoder kännetecknas av djup förståelse om det specifika området. För att förstå problem samt komplexets samband med helheten används kvalitativa metoder. Exempel på data som ligger till grund för den kvalitativa metoden är inspelade intervjuer, lagar, regler och observationsanteckningar. Ett centralt moment vid kvalitativ undersökning är att förstå problemets samband med helheten. Vid denna metod använder man sig av statistik och matematik endast i liten utsträckning data är inte av den art som gör detta möjligt. Kunskapsstyftet är i första hand "förstående", inte "förklarande" (Andersen 2008, s31).

Ett annat viktigt kännetecken för de kvalitativa metoderna är att de utgår från studiesubjektens perspektiv, medan kvantitativa studier typiskt i högre grad utgår från forskarens idéer om vilka dimensioner och kategorier som skall stå i centrum (Alvesson & Sköldberg 1994).

Kvantitativ metod

Kvantitativa metoder är liknande de metoder som används i naturvetenskapen. Forskaren använder sig av statistik, matematik och aritmetiska formler.(ibid.)

Det primära kunskapsstyftet med kvantitativ metod är att förklara orsaker bakom de fenomen som är föremål för undersökningen. Detta är nödvändigt för att man ska kunna pröva om de uppnådda resultaten gäller för alla de enheter som vi vill uttala oss om. På det här viset är det möjligt att göra förutsägelser om vissa fenomen. (Andersen, 2008)

2.5 Slutledningsmetod

Utifrån det insamlade empiriska materialet kan forskaren utveckla ny kunskap. Det finns olika metoder för att utveckla ny teori dessa slutledningsmetoder är induktion, deduktion och abduktion.

Företagsekonomiska institutionen

Induktion

Induktiv metod har utgångspunkt i empirin, vilket innebär att syftet är att bygga upp ny kunskap. Tolkning är ett redskap som används för att föra forskningen från empiri till teori. Denna slutledningsmetod är vanlig för hermeneutiker. Syftet med metoden är att ge förståelse och tolkningar. (Johansson Lindfors, 1993)

Deduktion

Deduktiv metod har utgångspunkt i redan befintlig teori. Syftet är att testa kunskapen genom att förstärka, utveckla, omkullkasta teorin. Denna slutledningsmetod är utmärkande för positivisterna som söker förklaringar. Syftet med metoden är ge ett förklarande och visa på samband eller orsakssammanhang. (ibid.)

Abduktion

Abduktion växer fram genom en pendling mellan induktion och deduktion. Den kallas ofta för den gyllene medelvägen som innebär en växelverkan mellan teori och empiri. (ibid.)

2.6 Datainsamling

Datainsamlingen för vår uppsats består av primärdata vilket är kvalitativa intervjuer från revisorer samt sekundärdata som består av litteraturstudier. (Andersen, 1998)

Urval

Vi ringde till revisionsbyråer i städerna Göteborg och Borås för tidbeställning av intervjuer. En till två veckor senare träffade revisorerna och genomförde våra intervjuer. Vårt urval för studien är revisorer som reviderar framförallt stora samt noterade företag. Revisorer som reviderar mindre företag kan inte svara på vår frågeställning lika utförligt, då småföretag inte tillämpar IAS 36 eller RR 17.

Intervjuer

Det finns olika former av standardisering och strukturering kring tillvägagångssättet och utformningen av frågorna. Låg grad av standardisering innebär att frågornas form inte är bestämda i förväg. Den intervjuade personen har då möjligheten att påverka vilken form diskussionen tar under intervjuens pågående.

Är det en hög grad av standardisering innebär det att alla personer som intervjuas får exakt samma frågor och i exakt samma ordning. Detta är vanligt vid kvantitativa undersökningar. (Hartman, 2004)

Struktureringen handlar om i vilken utsträckning frågorna begränsar svarsutrymmet. Fullständigt strukturerade frågor har fasta svarsalternativ, där intervjuaren har hela ansvaret kring vilka svarsalternativ som finns. Ostrukturerade intervjuer innebär att respondenten, alltså den intervjuade personen själv formulerar sina svar. Syftet med denna typ av intervjuer är att ta fram respondentens uppfattningar om problemområdet, åsikt och attityd. (Lundahl & Skärvad, 1999)

Teoretisk referensram

Genom att söka i Far Komplet har vi hittat relevant information för vårt ämne. Relevanta artiklar som behandlar problematiken kring nedskrivningar fick vi från tidskriften Balans. Vi har fått tillgång till information som behandlar reglerna kring standarderna IAS 36 och RR 17 genom samma databas. Relevant information har vi hämtat från tidigare kurslitteratur genom högskolekurser i företagsekonomi. Genom vår handledare har vi fått tillgång till material som har hjälpt oss genom uppsatsen.

2.7 Källkritik

När forskaren använder sig av kvantitativa metoder är det viktigt att informationen är representativ och pålitlig. Det är viktigt att det som undersöks eller mäts avspeglar det som har avsett för att mätas eller undersökas. Vid kvantitativa undersökningar sätts fokus på mätningar och statistisk. I kvantitativa studier ställs det högre krav på giltig information än vad det gör i kvalitativa undersökningar, detta då kvalitativa metoder innebär tolkning och förståelse för fenomenen. (Holme & Solvang, 1997)

Validiteten rymmer giltighet och relevans. Giltighet innebär överensstämmelsen mellan den teoretiska och empiriska undersökningen. Relevans innebär överensstämmelse mellan den empiriska begrepps- och variabelurvalet och vår problemställning. Validitet går inte att mäta, utan bestäms utav omdöme och argumentation och hur dessa områden stämmer med ståndpunkter och att resultatet som vi kommit fram till tål diskussion och kritik. (Andersen, 1998)

Reliabiliteten bestäms av hur mätningarna för undersökningen utförs och hur noggrann bearbetningen av informationen är. Reliabiliteten anger hur resultatet påverkas av tillfälligheter och hur säker metoden är som vi använts oss av. Det är viktigt att undersökningen är tillförlitlig och att mätningen innebär att resultaten sammanfaller. Det är viktigt att vi kommer fram till samma fenomen och att mätningarna är oberoende av varandra. (ibid.) Hög reliabilitet och validitet nås genom kritisk prövning samt hög noggrannhet när materialet bearbetas. (Holme & Solvang, 1997)

2.8 Sammanfattning av metodansatser

Inriktningen för vår undersökning är hermeneutisk, vilket innebär att det ämne vi undersöker kan påverkas av vår egen verklighetsuppfattning. Vi har en idealistisk inriktning för ämnet som undersöks och då kan sociala och mänskliga faktorer påverka studien. Även det område vi undersöker konstitueras av det mänskliga medvetandet och påverkas utav subjektiv idealism, då undersökningsunderlaget är intervjuer med revisorer.

Vi använder oss av kvalitativ metod för att få en djupare förståelse för det ämne vi undersöker. Vi vill få förklaringar för problemområdet som undersöks genom djupa intervjuer med ett flertal revisorer. Abduktion som slutledningsmetoden för undersökningen har vi använt oss av, då vi utgår från teorier samt utvecklar nya teorier. Detta eftersom vi har en hermeneutisk verklighetsuppfattning och kunskapssyn, vilket innebär växelverkan av befintliga teorier och nya teorier. När vi undersöker ämnet kan nya teorier uppkomma från den empiriska undersökningen och vi utgår även från befintliga teorier som antingen kan stärkas eller motverkas i vår tolkande analys.

För insamlandet av primär information har vi använt oss av kvalitativ metod. Intervjuerna är ostrukturerade, eftersom revisorerna har fått svara fritt på frågorna som vi ställt till dem. Vi har även ställt olika följdfrågor på ett ostrukturerat sätt. Vi skickade frågorna i förväg några dagar innan intervjuerna via e-mail, vilket innebär att frågorna redan var utformade till respondenterna på ett halvstandardiserat sätt. Respondenterna i vår studie är anonyma.

2.9 Studiens validitet och reliabilitet

Vår studie är kvalitativ vilket innebär att vårt resultat inte kan fastställas som enbart rätt eller fel. Vi för resonemang kring det vi har kommit fram till baserat på tidigare studier. Vi tycker att uppsatsen har en relativt hög validitet med relevans och giltighet, då resultatet vi kommit fram till stämmer väl med den teoretiska referensramen. Vår frågeställning sammanfaller även med vårt resultat för undersökningen. Studien tål kritisk granskning och diskussion kring det vi har kommit fram till.

Reliabiliteten för uppsatsen är däremot lägre, då resultatet bygger på subjektiva bedömningar. Dessa bedömningar av subjektivitet, styrs i sin tur av tillfälligheter, vilket innebär att en kvantitativ undersökning med fler respondenter hade ökat reliabiliteten. Genom en sådan undersökning hade vi kunnat urskilja ett tydligare mönster. Dock anser vi att resultatet sammanfaller vilket innebär att reliabiliteten inte är anmärkningsvärt låg för studien.

3. Teoretisk referensram

Kapitlet behandlar teorin kring skattning av framtida kassaflöden och regler som styr nedskrivning av tillgångar enligt IAS 36 samt problematiken som kan uppkomma vid tillämpningen. Avsnittet behandlar även revisorns reviderande roll och företagslednings uppgifter.

3.1 Skattning av framtida kassaflöden

Kvalitativa och kvantitativa metoder

Kvalitativa eller subjektiva antaganden bygger på mänskliga åsikter om framtiden. Det kan exempelvis vara antaganden dvs. expertutlåtande av marknadschef eller extern konsult. Dessa prognoser är oftast betydligt billigare och mindre sofistikerade än exempelvis kvantitativa metoder. Kvantitativa metoder bygger på historisk data där olika medelvärden används.¹⁸

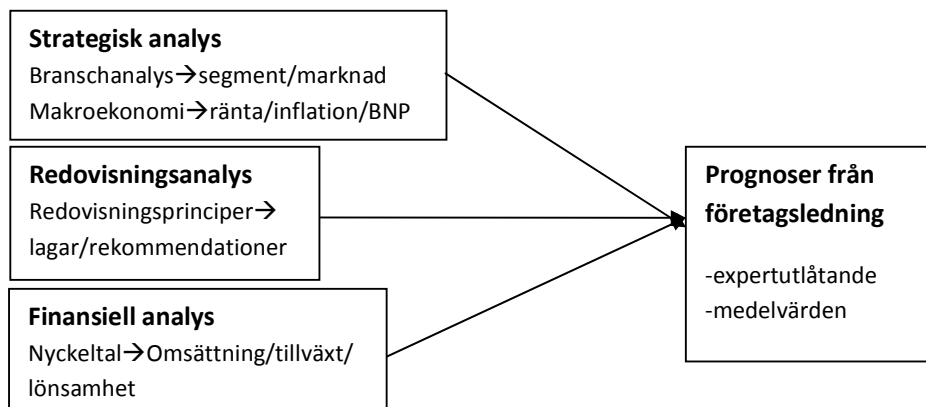

Fig. 3.1 Finansiell – Strategisk och Redovisningsanalys, (Nilsson Henrik, Isaksson Anders, Teppo, Martikainen, 2002)

För att skaffa sig kunskap för framtida prognos måste uppskattningar göras för företagets uthålliga vinsttillväxt, detta görs genom lönsamhet (räntabilitet på EK/ totalt kapital). (Nilsson Henrik, Isaksson Anders, Teppo, Martikainen, 2002)

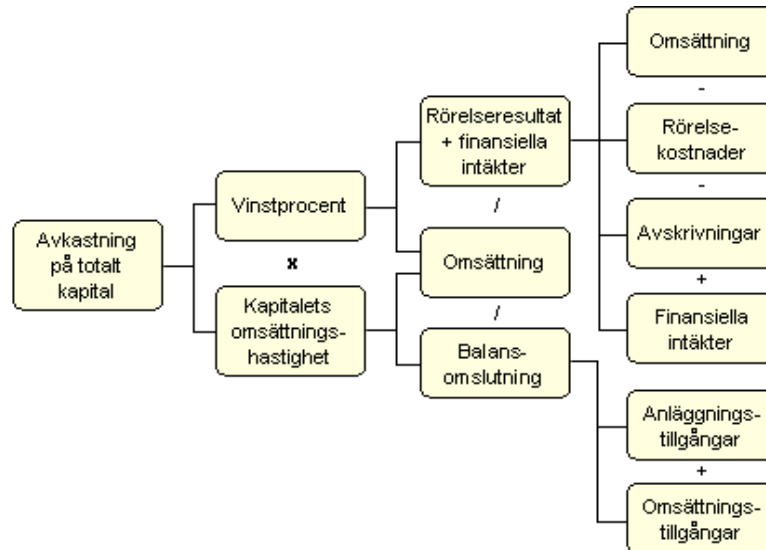
Företaget har möjligheten att återinvestera vinsten i företaget istället för att dela ut den till aktieägarna. Behåller företaget vinsten ökar andelen EK, vilket kan användas för investeringar i anläggningstillgångar. Om företaget lyckas kvarhålla vinsten, innebär det att vinsten nästa år ökar vinsttillväxten. Organisationer som befinner sig i tillväxtfas behöver behålla större delen av företagets vinst jämfört med ett moget företag.

¹⁸ Företagsvärdering – En undersökning om hur företagsvärdering tillämpas i praktiken, 2007

Företagsekonomiska institutionen

För börsnoterade företag spelar psykologiska faktorer en betydande roll för företagets utdelningspolitik, då minskande utdelningar kan betyda nedgångsfas. Genom att bryta ner räntabilitet på eget kapital och total kapital, kan många olika faktorer ha betydelse så som omsättning, vinstmarginal, avskrivningar, anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. (Nilsson Henrik, Isaksson Anders, Teppo, Martikainen, 2002) Se fig. DuPont Modellen.¹⁹

För vinsttillväxt skall makroekonomiska faktorer beaktas så som BNP-tillväxt, marknadsränta och inflationstakt. Den strategiska analysen ger information om avvikelser från företagets historiska data, då exempelvis marknadstillväxten sjunker, kan detta då leda till minskad omsättningstillväxt. Detta antagande kan vara kvalitativt då logiska resonemang och sunt förnuft om framtida omsättning och lönsamhet görs för att fastsätta prognostiserad branschomsättning * prognostiserad marknadsandel = prognostiserad omsättning. (ibid.)

Anläggningstillgångar utgör en stor del för tillverkande företag och prognos över framtida försäljning måste stämma med framtida investeringsbehov och detta kan fås ifrån historisk data. Investeringar i anläggningstillgångar uppskattas för att möjliggöra försäljningstillväxt kring återinvesteringar för bibehållandet av förväntad kapacitet och för det krävs bedömningar av tillgångarnas ålder och förväntade livslängd. (ibid.)

Det kan även vara svårt att skilja investeringar i anläggningstillgångar jämfört med kringutgifter. Utgifterna kan nämligen hanteras som kostnader i den period de uppstår eller aktiveras och läggas till tillgångsvärdet, för att senare skrivas av över framtida perioder. Det kan göras en uppdelning i utgifter som reparationer av tillgången eller nya investeringar. Investeringar innebär framtida ekonomiska fördelar.

¹⁹ Hogia, 2009

Företagsekonomiska institutionen

I skandalen Worldcom hade företaget lyckats skjuta upp kostnader och resultatet för den aktuella perioden. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel 2008)

Rörelsekostnader är kostnader som skapar intäkter i innehavande period medan investeringskostnader skapar intäkter även under framtida perioder. Det är vanligt att FoU kostnadsförs direkt, trots att dessa ger framtida intäkter. Om investeringskostnaderna kostnadsförs direkt återfinns de i fotnoter för ÅR. Investeringskostnader som inte direkt kostnadsförs tas upp som anläggningstillgångar och skrivs av efter uppskattad ekonomisk livslängd. (Nilsson Henrik, Isaksson Anders, Teppo, Martikainen, 2002)

Tidigare kassaflöden är utgångspunkt för prognostisering av framtida kassaflöden då dessa bygger på redovisade värden. Det är därför viktigt att analysera och tänka över om företaget följer gällande redovisningsprinciper vid beräkning av kassaflödet. Kan företaget ha ändrat sin redovisning kring avskrivningsmetoder? Hur stor andel av de redovisade kostnaderna är företagets löpande verksamhet och hur stor del är kostnader för framtida tillväxt? (ibid.)

Kassaflöde till investeringar kan erhållas genom jämförelse mellan utgående och ingående balans för respektive anläggningskonto enligt följande:

”Utgående balans

- *ingående balans*
- + *årets avskrivningar*
- *reavinster*
- + *reaföruster*

= + *nettoinvestering eller - nettoförsäljning”*

Nettoinvesteringen visar storleken på investeringarna i anläggningstillgångar. Det är viktigt att anläggningstillgångarna delas upp i detaljerade poster som maskiner, byggnader och mark. (ibid)

Det finns svårigheter att analysera relationen mellan anläggningstillgångar och omsättning genom extern information. Problemet är att anläggningstillgångar anger företagets kapacitet att generera försäljning, men nyttjandegraden av denna kapacitet finns inte angivet i publik information, det vill säga årsredovisningarna. Därför blir strategiska analyser ett komplement och underlättar identifiering av företagets kapacitet. Genom att studera olika nyckeltal över tid kan man få information om företagets kapacitetsutnyttjande. (Ibid.)

3.3 Företagsledningens roll

När det är bestämt att nedskrivning bör ske, ska ledningen se över följande punkter²⁰:

- *”Identiteten av alla immateriella tillgångar.*
- *Beräkningen av nyttjandeperioden för identifierbara immateriella tillgångar.*
- *Identiteten för kassagenererande enhet.*
- *Allokeringen av tillgångar, skulder och goodwill till varje kassagenererande enhet.*
- *Identifiering av händelser eller omständigheter som utlöser nedskrivningstest för immateriell eller materiell tillgång.*
- *Mätningens verkliga värde av kassagenererande enhet och tillgångar.”*

Företagsledningens uppgifter, enligt IAS 36²¹:

- *”Företagsledningen bedömer rimligheten i de antaganden på vilka dess aktuella kassaflödesprognoser baseras genom att analysera orsakerna till skillnader mellan tidigare kassaflödesprognoser och faktiska kassaflöden. Företagsledningen skall säkerställa att de antaganden på vilket dess aktuella kassaflödesprognoser baseras är i överensstämmelse med tidigare faktiska utfall, förutsatt att detta är lämpligt med avseende på effekterna av efterföljande händelser eller omständigheter som inte hade inträffat när dessa faktiska kassaflöden genererades.”*

3.3.1 Undersökning gällande prognoser av KPMG²²

Prognoser är ett viktigt verktyg för att styra verksamheten och är även underlag för värdering på aktiemarknaden. Organisationer som inte har full kontroll på sin prognos riskerar att inte heller ha tillräckligt med underlag för att besluta om strategi, investeringar eller produktionsplanering. Undersökningen visar att endast vart femte företag lyckas ta fram en tillförlitlig prognos. Felaktiga prognoser påverkar aktievärdet och lönsamheten för företaget. En global undersökning bland ca 540 beslutsfattare som KPMG har gjort tillsammans med Economist Intelligence Unit visar att 77 procent av de tillfrågade företagen har lämnat prognoser för orderingång och produktion som avvikit från utfallet med över fem procent. Träffsäkra företag visar en ökning av aktievärdet på 46 procent jämfört med endast 34 procent hos de företag som hamnade utanför felmarginalen. Under de senaste tre åren har bara en procent av företagen träffat rätt enligt sin prognos, och bara 22 procent hamnade inom en felmarginal på fem procent.

²⁰ Goodwill – ur revisorns perspektiv, 2005

²¹ För komplett IAS 36

²² Rätt prognos gynnar bolagsvärdet, 2008

Den genomsnittliga felmarginalen har legat på runt 13 procent. Flera chefer i undersökningen räknade med att detta orsakat en sexprocentig minskning av aktievärdet under samma period, främst på grund av hur investerare reagerat på felaktiga prognoser. Felaktiga prognoser kostar pengar. Felbedömningarna gäller både överskattning och underskattning. Undersökningen visar att det finns flera gemensamma faktorer bland de företag som presterat bäst. De tar prognostisering på större allvar, då de håller chefer ansvariga för prognoser med incitament program samt använder prognoser för fortlöpande prestationsmätningar i hela verksamheten. Dessa företag avsätter mer tid för scenarioplanering och mätningar med hjälp av externa faktorer som konsumentbeteenden och trender. Arbetet med prognoser görs huvudsakligen i affärsverksamheten, eftersom det är där den största kunskapen finns. Ekonomiavdelningens roll är att styra och samordna arbetet. Det gäller för företagen att bygga in prognoser, så att det blir en del av företagskulturen. Prognoser ska vara något som företaget kontinuerligt arbetar med och använder under hela året med hjälp av tillgänglig teknik. Det finns bra IT verktyg som underlättar prognostisering, men många företag arbetar fortfarande manuellt med enkla kalkylark.

3.4 Revisorns uppgifter ²³

Väsentlighet

När revisorn utför revision, så är det viktigt att ha beaktande av väsentlighet i redovisningen. Det innebär att revisionen riktas till de områden där det är störst risk att väsentliga fel förekommer. Detta ska göras i tidigt skede, det vill säga i planeringen. Revisorn måste förstå företagets verksamhet och var de väsentliga felen som kan förekomma, vilka i sin tur påverkar bedömningen av årsredovisningen. Vad som anses som väsentligt är upp till revisorns professionella bedömning. Revisorn måste se till den kvantitativa delen som behandlar beloppets storlek som kan vara väsentlig för användaren av den finansiella informationen. Var gränsen går mellan stora och små belopp avgörs genom revisorns professionella omdöme. Ett kvalitativt väsentligt fel däremot, innefattar inte ett väsentligt belopp för att det skall påverka olika intressenters bedömningar. Det kan handla om en olaglig handling från företagets sida, där beloppet inte har betydelse för att vara väsentligt men att handlingen är illegal.

Risk

Risk användas oftast för att uttrycka en osäkerhet när det gäller bedömningar om vad som kommer hända i framtiden. Dessa bedömningar är givetvis osäkra, eftersom det är omöjligt att uttala sig om någonting som inte har hänt. Det är dock möjligt att definiera olika teoretiska tänkbara utfall. Riskbedömning handlar om att definiera tänkbara negativa utfall. Det är inte de negativa utfallens sannolikhet som är intressant, utan snarare dess storlek och betydelse. Det finns en skillnad på risk och osäkerhet, då risk beskrivs av att de framtida utfallen och hur deras sannolikheter kan beräknas. Osäkerhet innebär att de framtida utfallen och deras sannolikheter är okända.

²³ Revisionsrisk – Struktur eller bedömning?, 2007

Dessutom innefattar begreppet risk ett individuellt omdöme, någonting som påverkas av risktagarens skicklighet och kunskap. Det är denna sorts risk som kallas objektiv risk och den grundar sig bland annat i vetenskaplig forskning, experiment och sannolikhetsanalyser. Den subjektiva riskens ursprung är inte av vetenskaplig art, då den grundar på en allmän uppfattning. Gränsen är suddig mellan objektivitet samt subjektivitet, då det är svårt att uppnå fullständig objektivitet. Detta gäller vid komplexa undersökningar, då krävs eget omdöme och tolkningar, vid exempelvis riskanalyser.

Affärsrisk och revisionsrisk

Revisor står inför två risktyper som måste beaktas, nämligen affärsrisk och revisionsrisk. Affärsrisk är den risk som revisorn ställs inför gällande hans eller hennes professionella rykte, då revisorn kan bli stäm (skadestånd). Detta ger inte bra publicitet vilket kan skada revisorns och revisionsbolagets rykte. Revisionsrisk, avser den risk som finns för att revisorn gör ett felaktigt uttalande i revisionsberättelsen. Det är revisorns uppgift att utföra revisionen i en sådan utsträckning att revisionsrisken hamnar på en tillfredsställande låg nivå. Revisionsuppdrag är begränsat när det gäller tid och pengar, det är därför viktigt för revisorn att avgöra vad och hur mycket som skall granskas. Detta görs med utgångspunkt i lagar och revisionsstandarder. Revisor väljer sedan de mest effektiva granskningsmetoderna utifrån sin bedömning av riskerna och väsentligheten. Om riskerna identifieras är det lättare att hitta var väsentliga fel kan uppstå.

Självgranskningsshot

Om en revisor bistår med värderingsfrågor, så föreligger ett självgranskningsshot om frågan påverkar företagets redovisning. Revisor måste ta hänsyn till hur väsentlig påverkan värderingsfrågan har på företagets redovisning och dels hur stora subjektiva inslag som den innefattar. Revisorns väsentlighetsbedömning påverkas även av värderingsfrågans komplexitet. Om värderingsfrågan inte är väsentlig i något av dessa avseenden samt okomplicerad, behöver revisorn i regel inte vidta några ytterligare åtgärder vid bedömningen. Om allmänt accepterade principer och antaganden används om skattesatser och räntesatser, medför det en lägre grad av subjektiva bedömningar. Det gör att behovet av granskningsåtgärder från revisorns sida minskar, även om värderingsfrågan berör en väsentlig post. Det gäller även om företaget använder sig av värderingsmetoder som allmänt används inom den aktuella branschen. Det kan dock även krävas ställningstaganden som har väsentlig påverkan på redovisningen, varvid revisorn måste pröva vilka åtgärder som bör vidtas för att säkerställa sitt oberoende. Revisor kan lämna "tekniskt bistånd" vid beräkningar, vilket innebär förslag på olika värderingsmetoder och beräkningar utifrån antaganden som företagsledningen tillhandahåller.

Subjektiva värderingar

Om revisorn medverkar vid den här typen av beräkningar måste det tydligt framgå vilka förutsättningar som beräkningarna bygger på och vilka av dessa som ledningen har tagit ställning till. Revisor bör dock betrakta försiktighet när det gäller den här typen av förslag vid värderingsuppdrag som är baserade på antaganden som går utöver praxis, då inslaget av subjektiva bedömningar ökar. Dessa förslag kräver mer detaljerade granskningsåtgärder. Problemet med att bedöma risken vid prognoser är att de till stor del bygger på subjektiva värderingar från företagets sida.

Företagsekonomiska institutionen

Dessa bedömningar varierar och olika faktorer spelar in. Ingen situation är den andra lik, vilket genererar frågan om revisorn kan använda sig utav standardiserade modeller. Revisorn måste då för att identifiera risken använda sig av egna bedömningar. Revisorn måste då vara väl insatt i företaget och dess bransch.

3.5 Redovisningsreglers tillämpning för olika bolag ²⁴

Redovisningsregler för koncern

Noterade bolag ska följa IFRS och RFR 1.1

Icke noterade bolag kan välja mellan IFRS eller BFNAR 2000:2 → val mellan RR 1-29 eller BFN

Redovisningsregler moderbolag

Ingår i IFRS- koncern ska följa RFR 2.1 och ÅRL + inklusive särregler

Ingår inte i IFRS koncern ska följa BFNAR 2000:2 → val mellan RR 1-29 eller BFN + ÅRL exklusive särregler

Redovisningsregler för juridiska personer som inte är moderbolag

Dotterbolag i IFRS -koncern kan välja mellan RFR 2.1 eller BFNAR 2000:2 → val mellan RR 1-29 eller BFN + ÅRL exklusive särregler

Övriga bolag ska följa BFNAR 2000:2 → val mellan RR 1-29 eller BFN + ÅRL exklusive särregler

3.6 ÅRL gällande nedskrivningar

Enligt 4 kap Värderingsregler ÅRL paragraf 5, skall en anläggningstillgång på balansdagen som har ett lägre värde än det värde som följer enligt § 3 och § 4 skrivas ner till detta värde, om det kan antas att värdenedgången är bestående. (FAR, 2009)

En finansiell anläggningstillgång får skrivas ned till det lägre värde som tillgången har på balansdagen även om det inte kan antas att värdenedgången är bestående.(Ibid.)

En nedskrivning enligt första eller andra stycket skall återföras, om det inte längre finns skäl för den. (Ibid.)

²⁴ Pernilla Lundqvist och Sten-Eric Ingblad föreläsninganteckningar i Externredovisning II Högskolan i Borås HT 2008

3.7 IAS 36 Nedskrivningar

Internationella redovisningsstandarder (IAS) utfärdas av IASB (International Accounting Standards Board) som är ett oberoende expertorgan. Standarderna och deras tillämpning har varit föremål för livliga debatter och utvecklingen kring standarderna fortgår. (Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS, 2008)

*Syfte*²⁵

Standardens syfte är att få företag att beskriva de metoder som används för att säkerställa att tillgångar inte redovisas till ett högre värde än återvinningsvärdet. Om det redovisade värdet överstiger nuvärdet av det inbetalningsöverskott som tillgången förväntas ge upphov till genom att den används i verksamheten eller genom försäljning, skall värdet för tillgången skrivas ned.

Här följer förklaringar till begrepp som används i standarden ²⁶

Redovisat värde är det belopp till vilket en tillgång redovisas första gången med avdrag för ackumulerad avskrivning och ackumulerad nedskrivning på tillgången.

Kassagenererande enhet är det *minsta identifierbara grupp av tillgångar* som vid fortgående användning ger upphov till inbetalningar är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar.

Gemensamma tillgångar är tillgångar förutom Goodwill, som bidrar till framtida kassaflöden både från den kassagenererande enhet som är föremål för bedömning och från andra kassagenererande enheter.

Kostnader vid försäljning/utrangering är sådana kostnader som är direkt hänförliga till avyttringen av en tillgång eller kassagenererande enhet exklusive kostnader för finansiering och inkomstskatter.

Avskrivningsbart belopp är en tillgångs anskaffningsvärde, eller annat belopp i stället för anskaffningsvärde, efter avdrag för beräknat restvärde.

Avskrivning är en systematisk fördelning av en tillgångs avskrivningsbara belopp över dess nyttjandeperiod.

Verkligt värde minus försäljningskostnader utgörs av det pris som beräknas kunna erhållas vid försäljning av en tillgång eller kassagenererande enhet mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, efter avdrag för kostnader vid försäljning/utrangering.

²⁵ FAR komplett IAS 36

²⁶ Ibid.

Företagsekonomiska institutionen

Nedskrivningsbehov innebär det belopp med vilket en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger dess återvinningsvärde. *Återvinningsvärdet* är det högre av dess verkliga värde minus försäljningskostnader och dess *nyttjandevärde*.

Nyttjandeperiod är den tid vilket en tillgång förväntas bli utnyttjad för sitt ändamål av företaget eller det antal enheter, som förväntas produceras med hjälp av tillgången. *Nyttjandevärde* är nuvärdet av framtida kassaflöden en tillgång eller kassagenererande enhet väntas ge upphov till.

Diskonteringsfaktorn eller diskonteringsfaktorerna skall anges före skatt och ska återspegla aktuella marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de risker som särskilt avser den tillgång för vilken uppskattningarna av de framtida kassaflödena inte har justerats.

3.7.1 När finns indikation för nedskrivning?

Följande indikationer beaktas om det finns skäl för nedskrivning:

*Externa informationskällor*²⁷:

- *”Under perioden har tillgångens marknadsvärde minskat betydande, av andra orsaker än tillgångens ålder eller normala användning.*
- *Under perioden har betydande förändringar, som innebär negativa effekter för företaget, i teknik, marknadsförutsättningar, ekonomisk eller juridisk omgivning inträffat, eller väntas inträffa, för den marknad för vilken tillgången är avsedd.*
- *Marknadsräntorna eller marknadens avkastningskrav på investeringar har stigit under perioden, på ett sätt som kan väntas påverka den diskonteringsfaktor som används för att beräkna tillgångens nyttjandevärde och därmed väsentligt minska tillgångens återvinningsvärde.*
- *Företagets redovisade eget kapital överstiger börsvärdet.”*

*Interna informationskällor*²⁸:

- *”Det finns belägg för att tillgången är föråldrad eller skadad.*
- *Under perioden har betydande förändringar ägt rum, eller väntas äga rum inom en snar framtid, som på ett negativt sätt påverkar möjligheten att utnyttja tillgången för avsett ändamål. Exempel är att tillgången inte längre utnyttjas, att företaget planerar att avveckla eller omstrukturera den verksamhet till vilken tillgången hör, eller har*

²⁷ FAR komplett IAS 36

²⁸ Ibid.

- planer på att avyttra eller utrangera tillgången i förtid, och en ny bedömning av tillgångens nyttjandeperiod som begränsad i stället för obegränsad.*
- *Den interna rapporteringen tyder på att tillgångens avkastning är lägre, eller kommer att bli lägre, än vad som tidigare antagits.”*

3.7.2 Bedömning kring nedskrivningsbehov²⁹

Återvinningsvärdet är det högre av det verkliga värdet minus försäljningskostnader för en tillgång eller kassagenererande enhet eller dess nyttjandevärde. Med tillgång menas enskilda tillgångar och kassagenererande enheter. Om båda värdena överstiger tillgångens redovisade värde behöver inte tillgången skrivas ned.

En nedskrivning skall omedelbart kostnadsföras i resultaträkningen, såvida inte tillgången redovisas till ett omvärderat värde i enlighet med en annan standard (exempelvis enligt omvärderingsmetoden i IAS 16 Materiella anläggningstillgångar). Uppskattningar, genomsnittsberäkningar och förenklade kalkyler utgör godtagbara approximationer för att fastställa återvinningsvärdet eller nyttjandevärdet.

Verkligt värde minus försäljningskostnader kan fastställas även om tillgången inte handlas på en aktiv marknad, genom att titta på andra likartade transaktioner eller branschspecifika områden. Om det inte går att fastställa verkligt värde minus försäljningskostnader, då det saknas tillförlitlig uppskattning av det belopp som skulle kunna erhållas vid en transaktion mellan oberoende och kunniga parter, ska företaget använda tillgångens nyttjandevärde som dess återvinningsvärde. Om en tillgångs nyttjandevärde inte väsentligt överstiger dess verkliga värde minus försäljningskostnader, kan tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader användas som dess återvinningsvärde.

Återvinningsvärdet skall fastställas för den enskilda tillgången, såvida tillgången inte ger upphov till kassaflöden som i hög grad är oberoende av kassaflödet från andra tillgångar. I så fall beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången tillhör. Om inte tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader är högre än dess redovisade värde, eller tillgångens nyttjandevärde bedöms ligga nära verkligt värde minus försäljningskostnader och verkligt värde minus försäljningskostnader kan fastställas.

Nyttjandevärde är en uppskattning av framtida kassaflöden som företaget förväntar sig att få från tillgången. Det innebär förväntningar gällande framtida kassaflödens storlek och tidpunkt. Pengars tidsvärde ska avspeglas genom aktuell riskfri ränta. Priset för att bära den osäkerhet som finns i tillgången och andra faktorer, såsom svag likviditet skall även tas hänsyn till. Det ska återspegla vad marknadsaktörers prissättning av de framtida kassaflöden företaget förväntar sig att erhålla från tillgången. Nyttjandevärde för en tillgång beräknas genom en uppskattning av de framtida in- och utbetalningar som tillgången ger upphov till i samband med att den avyttras/utrangeras och en diskontering av dessa framtida betalningar.

²⁹ FAR komplett IAS 36

Om det inte går att fastställa återvinningsvärdet för tillgången, skall företaget beräkna återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör. Återvinningsvärdet för en enskild tillgång kan inte fastställas om nyttjandevärdet inte kan antas ligga nära verkligt värde minus försäljningskostnader och att tillgången inte ger upphov till inbetalningar, som i hög grad är oberoende av inbetalningarna från andra tillgångar. I sådana fall kan nyttjandevärdet och därmed återvinningsvärdet, fastställas endast för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör. Vilka tillgångar som ingår i en kassagenererande enhet och till vilken enhet som en viss tillgång hör skall bedömas på ett likartat sätt från period till period, om det inte inträffat något som motiverar en ändring.

Rimliga antaganden ska återspegla företagsledningens bästa bedömning av de ekonomiska förhållanden som beräknas råda under tillgångens återstående nyttjandeperiod. Hänsyn ska tas till externa faktorer, finansiella budgetar och prognoser som fastställts av företagsledningen. Bedömningar som bygger på dessa budgetar och prognoser skall omfatta en period om högst fem år, såvida det inte finns goda skäl att använda en längre period. Budgetarna eller prognoserna är antagande om en oförändrad eller avtagande tillväxttakt, såvida det inte finns goda skäl att använda en ökande tillväxttakt.

Tillväxttakten får inte överstiga den långsiktiga tillväxttakten som gäller för företagets produkter eller för den bransch eller det land eller de länder där företaget är verksamt. Beaktande ska tas till den marknad för vilken tillgången är avsedd, såvida det inte finns goda skäl att använda en högre tillväxttakt. Tillväxttakten är konstant eller sjunkande över tiden, om det inte finns skäl att anta att en ökande tillväxttakt är förenlig med trender eller erfarenheter för en produkts eller verksamhets livscykel. Tillväxttakten är noll eller negativ om detta är lämpligt.

Diskonteringsfaktorn ska spegla marknadsmässiga bedömningar av pengarnas tidsvärde och tillgångens särskilda risker. Diskonteringsfaktorn beräknas utifrån de avkastningskrav som kan härledas ur aktuella marknadsmässiga transaktioner för liknande tillgångar eller från den vägda genomsnittliga kapitalkostnaden WACC i noterade företag som har tillgångar med liknande risker och fördelar som den som är föremål för bedömning. Om det inte är möjligt för en särskild tillgång att härleda en diskonteringsfaktor från marknadsdata måste uppskattningen ske på annat sätt.

3.7.3 WACC – beräkning av diskonteringsräntan

Kostnaden för EK kan vara detsamma som aktieägarnas avkastningskrav. I den genomsnittliga kapitalkostnaden beaktas både aktieägarnas och långivarnas avkastningskrav. Företagets genomsnittliga kapitalkostnad är beroende av två faktorer, vilka är finansieringsform för verksamheten och kostnaden för vald finansieringsform. (Nilsson, Isaksson & Martikainen, 2002)

Företagsekonomiska institutionen

Den vanligaste metoden för att bestämma diskonteringsränta för börsnoterade företag är WACC, men andra modeller kan också användas. Formel för WACC (Weighed Average Cost of Capital) enligt Nilsson, Isaksson & Martikainen:

$$WACC = \text{kostnaden för EK} * (\text{EK/EK} + \text{Skulder}) + \text{kostanden för främmande kapital} * (\text{Skulder/EK} + \text{skulder})$$

För att beräkna kostanden för främmande kapital finns tre faktorer att ta hänsyn till nämligen det allmänna ränteläget, företagets riskprofil och företagets skattesats.

För att beräkna kostnaden för EK används oftast CAMP (Capital Asset Pricing Model) för börsnoterade företag. Formeln är enligt Nilsson, Isaksson & Martikainen:

$$CAPM = \text{riskfria räntan} + \text{betavärde} * (\text{riskpremium})$$

Riskpremium är marknadens riskränta minus den riskfria räntan. Den riskfria räntan kan vara detsamma som räntan på räntebärande statspapper, statsskuldväxlar eller statsobligationer. Riskpremiem kan beräknas ifrån historisk data eller andra undersökningar om investerarens riskbedömningar. Betavärdet är uppskattningar kring företagsaktiens svängningar relativt generalindex. (Nilsson, Isaksson & Martikainen, 2002)

Ett praktiskt exempel på hur WACC kan uppskattas:

Riskfri ränta	4,5%
Kreditriskpremie	0,5%
Skattesats	30%
Aktiemarknadens genomsnittliga riskpremie	5,0%
Skuldfritt beta	1,00
Skulder som andel av Enterprise Value (D/[D+E])	0,20
Skuldsättningsgrad (D/E)	0,25
Skuldsatt beta	1,18
Kostnad för eget kapital	10,4%
<hr/>	
Kostnad för lånat kapital före skatt	5,0%
Kostnad för lånat kapital efter skatt	3,5%
<hr/>	
WACC (efter skatt)	9,0%

Fig. 3.7.3 Ernst & Youngs utbildningsmaterial

Diskussion

Om kostnaden för kapital ökar (WACC), finns det risk för att den kommer att överstiga tillgångens förväntade avkastning och nedskrivningsbehov uppkommer. För noterade företag kan indikation på nedskrivningsbehov finnas, när det redovisade egna kapitalet överstiger börsvärdet.

Börsvärdet på en effektiv marknad antas avspegla investerarnas bedömning av nuvärdet av företagets kassaflöde. Om nuvärdet är mindre än det bokförda värdet på eget kapital, klarar företagets tillgångar inte att intjäna kapitalkostnaden, vilket medför att tillgången skrivs ned.³⁰

Försiktighet skall beaktas med börsvärdet som indikator på kort sikt, då det kan finnas många andra faktorer än företagets förväntade kassaflöde som påverkar börsvärdet. En tillfällig nedgång i börsvärde behöver inte innebära att de bokförda värdena är för höga. Om börsvärdet under en längre period understiger eget kapital, bör dock företaget normalt göra en beräkning av tillgångarnas återvinningsvärde. Företag bör ifrågasätta vilken information investerarna saknar eller vilka andra omständigheter än förväntat kassaflöde som påverkar börsvärdet.³¹

3.7.4 Undersökning gällande diskonteringsränta av Grant Thornton 2005³²

Flertalet företag (cirka 70 procent) uppger att de använder företagets genomsnittliga kapitalkostnad som räntebas för sina värderingar. 13 procent av företagen uppger att de använder marginell upplåningsränta som räntebas och 17 procent uppger att de använder annan marknadsmässig upplåningsränta. Cirka 80 procent av respondenterna tillämpar ett risktillägg som varierar mellan 3–6 procent. Cirka 25 procent av respondenterna uppger att de tillämpar differentierade risktillägg för att ta hänsyn till olika tillgångsrisker, länders risker och branschrisker.

Enligt studien uppger respondenterna att de två svåraste momenten för att fastställa återvinningsvärdet enligt IAS 36 är att beräkna framtida kassaflöden korrekt (50 procent) samt att fastställa korrekt diskonteringsräntan (24 procent), fastställa minsta kassagenererande enhet (12 procent). 83 procent av respondenterna använder samma diskonteringsräntor vid värdering av olika grupper av immateriella tillgångar, såsom kundavtal, patent, varumärken, royalty- och licensavtal. Det är främst företag med en stor andel olika typer av tillgångsrisker i sin balansräkning tillämpar sig av differentierade diskonteringsräntor. Drygt hälften (55 procent) av respondenterna uppger att de tillgångar som värderats har varit immateriella tillgångar.

³⁰ Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

³¹ Ibid.

³² Studie över tillämpade diskonteringsräntor vid redovisningsstyrda värderingar enligt rekommendationerna IAS 36, IAS 38 och IFRS 3, 2005

Sammanfattning³³

En stor andel av de företag som svarat (75 procent) använder samma diskonteringsränta oberoende av om värderingen sker enligt IAS 38, IAS 36 eller IFRS 3. Av dem som svarat att de använder olika diskonteringsräntor för de olika rekommendationerna är spannet mellan lägst och högst i snitt från 7,55 procent – 14,06 procent. Vidare anges att den vanligaste räntebasen är företagets vägda kapitalkostnad. Enkäten visar vidare att högre diskonteringsräntor tillämpas vid värderingar av immateriella tillgångar än vid materiella tillgångar. Vår studie indikerar att de immateriella tillgångarna diskonteras med en ränta som är cirka en procentenhet högre än för övriga tillgångar. Det finns ingen märkbar skillnad i detta utfall, gällande företagens branschtillhörighet. Risktillägget skiljer sig inte signifikant mellan företagens storlek och branschtillhörighet. Företagen med ett börsvärde > 5 000 mkr tenderar dock att ha ett något lägre risktillägg. Risktillägget påverkas mer av vilken typ av tillgång som värderas, där de immateriella tillgångarna har ett högre risktillägg. Studie visar att intervallet för de använda risktilläggen ligger mellan 2,00 – 9,00 procent.

Samtliga resultat i den övre kvartilen är hänförliga till värdering av immateriella tillgångar. Det genomsnittliga risktillägget för samtliga företag är 5,07 procent. Hälften av respondenterna anger att de upplever beräkning av framtida kassaflöden som ett av de svåraste momenten. En intressant följdfråga blir då hur eller/om respondenterna tagit hänsyn till denna osäkerhet i antagandet om diskonteringsräntan.

3.7.5 Beräkning av framtida kassaflöde

Beräkning av nyttjandevärdet görs utav uppskattningar av framtida in- och utbetalningar vilka bedöms utav företagsledningen. Nedan följer ett exempel när det föreligger nedskrivningsbehov. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson, Rimmel Gunnar, 2008)

	År				
	1	År 2	År 3	År 4	Summa
Inbetalningar	70000	63000	50000	44000	227000
Utbetalningar	- 59000	- 51000	- 40000	- 36000	-186000
Kassaflöde	11000	12000	10000	8000	41000

För att få fram nyttjandevärdet måste de förväntade kassaflödena diskonteras med en diskonteringsränta. Diskonteringsräntan är 5 % i exemplet $1/1.05 = 0,907$

³³ Studie över tillämpade diskonteringsräntor vid redovisningsstyrda värderingar enligt rekommendationerna IAS 36, IAS 38 och IFRS 3, 2005

År	Kassaflöde	Diskonteringsfaktor	Diskonterat kassaflöde
1	11000	0,9524	10476
2	12000	0,9070	10884
3	10000	0,8638	8638
4	8000	0,8227	6581
	41000		<u>36580</u>

Nyttjandevärdet är 36580 vilket är lägre än redovisat värde på 40 000, då görs nedskrivning med 3420 som är skillnaden.

Exempel 2. När det inte föreligger nedskrivningsbehov.³⁴

	2004	2005	2006	2007	2008
Fritt kassaflöde före skatt	1 010	1 207	1 493	1 744	1 865
Diskonteringsränta före skatt	12,3%				
Diskonteringsfaktor	0,944	0,841	0,749	0,667	0,594
Nuvärde av fritt kassaflöde	953	1 015	1 118	1 164	1 109
Terminaltillväxt och terminalvärde	2,0%				18 549
Nyttjandevärde (avrundat)	16 400				

Gör målsökning och mata in diskonteringsränta som ger samma Enterprise Value som med avkastningskrav efter skatt.

EV (nyttjandevärde)	16 400
Bokfört värde	16 400
Nedskrivningsbehov?	NO

Kassagenererande enheter

När en kassagenererande enhet skall skrivas ner ska det nedskrivna beloppet fördelas mellan de enskilda tillgångarna i enheten. Om det är möjligt ska varje enskild tillgång skrivas ner till sitt återvinningsvärde. Det kan vara praktiskt svårt att fastsätta återvinningsvärdet för varje tillgång, då tillgångarna samverkar inom enheten för att skapa kassaflöden. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008)

³⁴ Ernst & Youngs utbildningsmaterial IAS 36

Exempel: (ibid.)

	Fastighet	Maskiner	Inventarier	Summa
Redovisat värde				
(kassagenererande enhet)	1700	500	300	<u>2500</u>
Nedskrivning 40 %	- 680	- 200	- 120	- 1000
Redovisat värde efter nedskrivning	1020	300	180	<u>1500</u>

Istället görs en schablonmässig fördelning i proportion till de redovisade värdena, se enligt exemplet. Återvinningsvärde för den kassagenererande enheten är 1500, då blir nedskrivningen 1000, enligt 2500-1500. Nedskrivning blir 40 % enligt 1000/2500. (Ibid.)

*Traditionell metod*³⁵

Vid traditionell metod används uppskattade framtida kassaflöden och en diskonteringsfaktor. Betydelsen för den traditionella metoden är att alla förväntningar om framtida kassaflöden ska ha en lämplig riskpremie som införlivas i en enda diskonteringsfaktor. Valet av diskonteringsfaktor är därför viktigt för denna metod. Om det går att finna jämförbara tillgångar på en marknad, är det relativt enkelt att använda den traditionella metoden. Dock kan den traditionella metoden förbise vissa komplexa värderingsproblem för tillgångar där det inte finns någon marknad.

Skälig identifiering av räntan krävs, så den överensstämmer med risken, denna analys innebär minst två poster. Dels att tillgången som omsätts på en marknad, har en observerbar ränta och dels tillgången som värderas. Diskonteringsfaktorn för kassaflöden som beräknas måste härledas från den observerbara räntan för den andra tillgången. För att kunna göra denna härledning måste egenskaperna för den andra tillgångens kassaflöden likna kassaflödena för den tillgång som skall värderas. Vid värderingen måste identifiering ske av kassaflöden som skall diskonteras och identifiering av annan tillgång på marknaden.

Kassaflödena måste ha likartade egenskaper och jämförelse av kassaflödena från de två posterna måste vara liknande. Utvärdering av huruvida det finns ett inslag i en post som inte finns i den andra är exempelvis den ena mer likvid än den andra? Det krävs även en utvärdering av huruvida kassaflödena för bägge tillgångarna troligen kommer att uppträda (variera) på ett likartat sätt vid ändrade ekonomiska förutsättningar.

³⁵ FAR komplett IAS 36

Företagsekonomiska institutionen

Förväntade kassaflöden³⁶

Denna metod är mer effektivt värderingsverktyg än den traditionella metoden, då värdering ger förväntningar om möjliga kassaflöden, i stället för bara det mest troliga kassaflödet. Kassaflödena: 100 VE med sannolikhet 10 %, 200 VE med sannolikhet 60 % eller 300 VE med sannolikhet på 30 procent. Det förväntade kassaflödet är 220 VE.

Direkt analys av kassaflödena ger uttryckliga antaganden som används i beräkningen. I denna beräkning används nuvärdestekniker när tidpunkten för kassaflödena är oviss. Ett kassaflöde på 1 000 VE erhålls inom ett år, två år eller tre år, med sannolikheter på motsvarande 10 procent, 60 procent och 30 procent. Exemplet nedan innehåller beräkning av förväntat nuvärde i denna situation.

Exempel³⁷ :

Nuvärde av 1 000 VE efter 1 år till 5 %	<u>952,38 VE</u>	
Sannolikhet	10,00 %	95,24 VE
<hr/>		
Nuvärde av 1 000 VE efter 2 år till 5,25 %	<u>902,73 VE</u>	
Sannolikhet	60,00 %	541,64 VE
<hr/>		
Nuvärde av 1 000 VE efter 3 år till 5,50 %	851,61 VE	
Sannolikhet	30,00 %	255,48 VE
<hr/>		
Förväntat nuvärde		<u>892,36 VE</u>

Det förväntade nuvärdet 892,36 VE skiljer sig från den traditionella metoden där den bästa uppskattningen är 902,73 VE. Traditionell nuvärdesberäkning som i detta fall tillämpas kräver ett beslut om tidpunkterna för kassaflödena som skall användas och därmed återspeglas inte sannolikheterna för de andra tidpunkterna. Diskonteringsfaktorn i en traditionell nuvärdesberäkning kan inte återspegla osäkerhet vad det gäller tidpunkt.

Tilldelning av sannolikheter är subjektiva uppskattningar och kan ge sken av större exakthet än vad som verkligen är fallet. Dock kräver korrekt tillämpning av den traditionella metoden samma uppskattningar och subjektivitet, men utan beräkningsmässig transparens som ges för metoden.

Tillämpningen av denna metod innebär en kostnad/nytta konflikt. Företag kan ha omfattande uppgifter om tillgångar och kan ta fram många kassaflödesscenarier. I andra fall kan inte företag ta fram mer uppgifter om rörligheten i kassaflöden utan att det leder till för stora kostnader. Företaget behöver väga kostnaden för att få ytterligare information mot den ökade tillförlitlighet som informationen kommer att ge vid värdering.

³⁶ FAR komplett IAS 36

³⁷ Ibid.

Företagsekonomiska institutionen

*Diskussion*³⁸

Brist på precision karakteriserar underlaget för nedskrivningsbeslut, när tillgångars bokförda värden skall jämföras med kassaflödesbaserade uppskattningar av deras marknadsvärden enligt IASB/RR och FASB. Prognoser om en koncerns framtida kassaflöden är ofrånkomligen osäkra. Fördelning av rörelserelaterade kassaflöden på kassagenererande enheter skapar ytterligare osäkerhet.

Nettoförsäljningsvärdet är oftast lägre än nyttjandevärdet, då en tillgång har fått den ägare som bäst kan utnyttja den. Marknaden är allt annat än perfekt och karaktäriseras av få transaktioner, få aktörer och heterogena produkter. Det är inte lätt att på en sådan marknad bedöma nettoförsäljningsvärden för kassagenererande enheter. Det är även svårt att identifiera samband mellan kassaflöden och individuella tillgångar. Även grupper av tillgångar, då företags eller en divisions försäljningsinkomster är resultatet av samverkan mellan många produktionsfaktorer, materiella samt immateriella tillgångar.

På en perfekt marknad för begagnade maskiner etableras de marknadspriser som ger likvärdiga val mellan nya maskiner och begagnade maskiner av olika ålder. Samma föreställningsram gäller när företag beräknar kalkylmässiga nukostnadsavskrivningar i syfte att få kapitalkostnader för befintliga maskiner, som ger konkurrensjämvikt i förhållande till företag med nya maskiner. I FAR:s utkast till rekommendation om nukostnadsredovisning (1980) anvisas en metod för att beakta sådana fördelar vid beräkning av anläggningars nukostnad.

Normgivningen för nedskrivning av anläggningstillgångar beaktar inte teorin för värdering av tillgångar som återanskaffas och därmed möjligheten till mindre omfattande värderingsobjekt än kassagenererande enheter. I IAS 16, hänvisar till IAS 36 för bedömning av "Impairment losses". Omvärderingar skall baseras på "depreciated replacement cost", om marknadsvärdering saknas. Tillämpning av teorin medföljer att en maskin som behöver nedskrivs, som tillhör en kassagenererande enhet, inte visar behov av nedskrivning av enhetens totala bokföringsvärde och därmed inte heller dess delkomponenter. Indikationer för nedskrivningsbehov skall prövas och avse oväntad teknisk utveckling och andra avvikelser från förväntningar, som legat till grund för bedömning av ekonomisk livslängd för tillgångar, som förväntas bli återanskaffade. Sådana händelser kan ha liten effekt på den kassagenererande enhetens totala kassaflöde men stor effekt på värdet av en individuell maskin. IASB/RR och FASB har ej beaktat modeller för värdering av tillgångar, som förväntas bli återanskaffade och därmed ej möjligheten att bedöma nedskrivningsbehov av sådana tillgångar utan fördelning av totala kassaflöden på tillgångarna.

Vid värdering av om inbetalningarna är oberoende skall det beaktas hur ledningen styr verksamheten genom t.ex. produktlinjer, verksamhetsområden eller regionala områden.

³⁸ Kassaflöden och nedskrivningar, 2002

Företagsekonomiska institutionen

Om det finns en aktiv marknad för de produkter som tillverkas med hjälp av en tillgång eller grupp av tillgångar, utgör tillgången eller gruppen av tillgångar en kassagenererande enhet även om en del eller hela produktionen används internt. Uppdelningen i kassagenererande enheter innebär gränsdragningsproblem, då de kassagenererande enheterna är härledda utifrån kassaflödet som inte behöver överensstämma med företagets legala eller operativa organisation.³⁹

3.7.6 Goodwill

Goodwill är en slaskpost som blir över vid förvärv och som inte kan hänvisas till någon specifik tillgång, det kan sägas var ett "övervärde". Om det finns en goodwillpost ska den först skrivas ner, därefter de andra tillgångarna inom den kassagenererande enheten. När goodwill prövas för nedskrivning behandlas den som en del av den kassagenererande enheten och det blir hela enheten som prövas för nedskrivning. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008)

Goodwill beskrivs som en betalning för förväntade framtida ekonomiska fördelar som inte går att identifiera enskilt eller redovisas separat. Finns en koppling till den kassagenererande enheten, men att goodwillen ej fördelats, så prövas enheten för nedskrivning bara om det finns indikation för värdeminskning. Om nedskrivning behövs, redovisas denna post först, därefter prövas nedskrivning för den större gruppen av enheter till vilken goodwill har fördelats. Det kan vara svårt att pröva om goodwill kan fördelas eller ej på olika kassagenererande enheter. (Ibid.)

Exempel: (ibid.)

	Goodwill	Dotter	Summa
Redovisade värden	1000	1800	2800
Nedskrivning	- 1000	- 100	- 1100
Redovisade värden efter nedskrivning	0	700	<u>1700</u>

Enligt exemplet ovan har återvinningsvärdet beräknats till 1700, då blir det nödvändigt med nedskrivning på 1100. Denna fördelats så att goodwill försvinner först, sen blir det 100 kvar som dras av på dottern.

En återföring av nedskrivningen av goodwill får aldrig ske, detta då det inte enligt IAS 38 är tillåtet att redovisa internt upparbetad goodwill som tillgång.

³⁹ Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

Företagsekonomiska institutionen

För andra tillgångar kan återföring göras, dock finns begränsning i att återföringen inte för överstiga det tidigare redovisade värdet. (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008)

Diskussion

Problemen är uppenbara, då företagets totala tillgångar med immateriella investeringar ses som den kassagenererande enheten. Hur meningsfull är en jämförelse mellan nyttjandevärdet av totala tillgångar med dolda immateriella tillgångar kontra bokfört värde för ”synliga” tillgångar? Nedskrivning av bokfört värde för materiella tillgångar kan alltså undvikas till följd av ”dolda reserver” i form av kostnadsförda immateriella investeringar som alltså skapar ett nedskrivningsskydd.⁴⁰

Materiella anläggningstillgångar kan få ett nedskrivningsskydd, när de ingår i en enhet, vars kassaflöde positivt påverkas av kostnadsförda immateriella investeringar och andra former av ”osynliga” tillgångar. Sambandet mellan framtida kassaflöden och ”osynliga tillgångar” kan bli bekymmersamt för industri- och handelsföretag, då man ska bestämma vilka tillgångar som skall ingå i en kassagenererande enhet. Fördelning av goodwill skapar speciella problem. För fastighetsbolag och rederier kan det vara enklare.⁴¹

Samband mellan framtida kassaflöden och goodwill från dotterbolagsförvärv är svårbedömda. Fördelning av sådan goodwill på kassagenererande enheter eller andra värderingsobjekt kan knappast grundas på objektiva kriterier.⁴² Fördelningen av goodwill utgör problem då tillgångar är gemensamma för flera enheter. Dessa tillgångar fördelas till den minsta gemensamma kassagenererande enheten till vilken de kan hänföras på ett rimligt och konsekvent sätt. Om FOU-avdelningen bedömts tillhöra den kassagenererande enhet som utgörs av rörelsegrenen i vilken t.ex. enheterna A och B ingår, medan goodwill inte bedömts kunna fördelas till en lägre nivå än rörelsegrenen som utgörs av enheterna C och D tillsammans.⁴³

Nedskrivningsbehov kan aldrig prövas för en goodwillpost enskilt, då den inte kan säljas eller självständigt genererar ett kassaflöde. Goodwill skall därför behandlas som en del av en kassagenererande enhet samt prövas om nedskrivningsbehov föreligger, då goodwill är det som försvinner först från enheten. Fördelningen av goodwill mellan företagets kassagenererande enheter bör ha gjorts redan i förvärvsanalysen, då fördelningen skall baseras på de förhållanden som gällde vid förvärvstidpunkten.⁴⁴

Avkastningskrav bör fastställas för respektive förvärvade verksamheterna, då upplysning ska lämnas om detta vid en eventuell nedskrivning. Förvärvspriser för företag kan ofta inte fullt ut

⁴⁰ Kassafloeden och nedskrivningar, 2002

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

⁴³ Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

⁴⁴ Ibid.

Företagsekonomiska institutionen

motiveras utifrån förvärvsobjektets egna kassaflöden. Köparen betalar ofta även för de synergier som förväntas mellan förvärvsobjektet och köparens övriga verksamhet. Detta skall naturligtvis inte behöva leda till ett omedelbart nedskrivningsbehov efter förvärvet.

Är synergier betydande utgör kanske inte förvärvsobjektet en egen kassagenererande enhet hos förvärvaren, utan bedöms tillsammans med annan verksamhet. Härigenom kommer synergier att ingå i beräkningen av nyttjandevärdet för den sammanlagda verksamheten.⁴⁵

Om förvärvsobjektet trots betydande fördelning med andra verksamheter bedöms vara en egen kassagenererande enhet, kommer goodwillen inte att kunna hänföras till enheten på ett "rimligt och konsekvent sätt". I sådana fall skall först en prövning göras av den specifika kassagenererande enhetens tillgångar exkl. goodwill. Företaget måste sedan gå vidare med att pröva eventuellt nedskrivningsbehov för den minsta kassagenererande enhet till vilken goodwill kan hänföras och även inkluderar den kassagenererande enhet som är under prövning. Även i denna situation kommer således värdet av förväntade fördelningar att beaktas vid bedömningen av nedskrivningsbehov.⁴⁶

En verkan är att goodwill i vissa situationer bedöms utifrån en större enhet än den förvärvade, då kan internt upparbetad goodwill indirekt redovisas. I praktiken är det normalt inte möjligt att skilja på kassaflöde från förvärvsgoodwill och från internt upparbetad goodwill, kan förvärvsgoodwillen undergrävas utan att nedskrivning sker genom att den kompenseras av internt upparbetad goodwill. Internt upparbetad goodwill kommer genom detta att redovisas som en tillgång i balansräkningen trots att IAS 38 uttryckligen förbjuder det. Vid upprättande av IAS 36 bedömde IASC att det är viktigare att bokfört värde kan återvinnas än om värdet är hänförligt till ursprungstillgången eller ej.⁴⁷

⁴⁵ Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid.

3.7.7 Upplysningar ⁴⁸

Företaget ska lämna upplysningar för varje väsentlig nedskrivning som redovisats eller återförts under perioden för en enskild tillgång (goodwill eller kassagenererande enhet) samt händelser eller omständigheter som lett till nedskrivningen eller återföringen.

Företaget ska lämna information om segment genom primär indelningsgrund och gruppering av tillgångar som genomförts i syfte att fastställa den kassagenererande enheten som ändrats jämfört med när enhetens återvinningsvärde senast fastställdes. Beskrivning av den nuvarande och den tidigare indelningsgrunden och skälen till varför sättet att definiera den kassagenererande enheten ändrats, huruvida tillgångens (enhetens) återvinningsvärde utgörs av dess verkliga värde minus försäljningskostnader eller nyttjandevärde.

Företaget ska lämna information om återvinningsvärdet är verkligt värde, då den grund som används för att fastställa verkligt värde minus försäljningskostnader. Om återvinningsvärdet utgörs av nyttjandevärde, då vilken diskonteringsfaktor (vilka diskonteringsfaktorer) som använts i den aktuella beräkningen och i tidigare beräkningar av nyttjandevärde.

Företaget ska (uppmuntras) lämna upplysningar om de antaganden som ligger till grund för beräkning av tillgångarnas (de kassagenererande enheternas) återvinningsvärden under perioden. Enligt punkt 134, krävs det att ett företag lämnar information om de uppskattningar som används för att beräkna återvinningsvärdet för en kassagenererande enhet när goodwill eller en immateriell tillgång med obegränsad nyttjandeperiod innefattas i det redovisade värdet för enheten.

Enligt punkt 84, ska företaget lämna upplysning av den andel goodwill som förvärvats i ett rörelseförvärv under perioden som inte har fördelats på en kassagenererande enhet (grupper av enheter) per balansdagen och orsakerna till varför detta belopp är ofördelat. Uppskattningar ska även lämnas för att beräkna återvinningsvärdet för kassagenererande enheter med goodwill eller för immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder.

Företaget ska lämna information som för varje kassagenererande enhet (grupper av enheter) för vilken det redovisade värdet för goodwill eller för immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder som är fördelat på den enheten är betydande i jämförelse med företagets totala redovisade värde för goodwill eller för immateriella tillgångar med obegränsade nyttjandeperioder.

Företaget ska lämna information om hur enhetens (grupperna av enheters) återvinningsvärde har fastställts (det vill säga nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader), samt om enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde en

⁴⁸ Redovisning enligt IFRS: Tre "heta" IFRS-områden, 2006

Företagsekonomiska institutionen

beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser för den period som täcks av de senast gjorda budgetarna/prognoserna. Det ska lämnas förklaring om en längre period än fem år är motiverad samt den tillväxttakt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser.

Företaget ska lämna viktiga antaganden för vilka enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde är mest känsligt, samt en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande. Information kring värdet eller de värdena återspeglar tidigare erfarenheter eller i tillämpliga fall, är i överensstämmelse med externa informationskällor. Om så inte är fallet hur och varför de skiljer sig från tidigare erfarenheter eller externa informationskällor, om en rimligt möjlig förändring i ett viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sitt fastställande av enhetens (gruppen av enheters) återvinningsvärde skulle innebära att enhetens (gruppen av enheters) redovisade värde skulle överstiga dess återvinningsvärde.

Företaget ska även lämna information kring det belopp med vilket enhetens (gruppen av enheter) återvinningsvärde överstiger dess redovisade värde.

Det värde som är tilldelat det viktiga antagandet, det belopp med vilket värde som innefattats i det viktigaste antagandet måste ändras, efter det att eventuella följd effekter av ändringen på de andra variabler som använts för att beräkna återvinningsvärdet införlivats, för att enheten (grupperna av enheters) återvinningsvärde ska motsvara dess sammanlagda redovisade värde.

RR 17 Nedskrivningar

I april 2007 bildades Rådet för finansiell rapportering tidigare vid namn Redovisningsrådet. Redovisningsrådet och Redovisningsrådets Akutgrupp utarbetade till år 2004 rekommendationer, RR 1–RR 29, respektive uttalanden URA 1–URA 43. Dessa rekommendationer och uttalanden fr.o.m. den 1 januari 2005 inte längre är tillämpliga för noterade företag och vid upprättande av koncernredovisning i företag vars koncernredovisning upprättas i enlighet med IAS/IFRS. (FAR samlingsvolym, 2009)

Företag vars aktier, teckningsoptioner eller skuldebrev är upptagna till handel på en handelsplats som inte är en reglerad, utgör företag av stort allmänt intresse och bör därför tillämpa RR 1-29 om man inte tillämpar IFRS. Redovisningsrådets rekommendationer RR 1–RR 29 kommer därför att finnas kvar. Om rekommendationerna skulle förlora sin betydelse genom lagändring, kommer BFN vidta åtgärder som är lämpliga. Vissa punkter i rekommendationerna kan komma att strida mot lag, då rekommendationerna inte uppdateras med alla lagändringar efter den 1 januari 2005. (Ibid.)

Jämförelse med IAS 36

I det stora stämmer RR 17 med IAS 36 på de områden som vi behandlar i uppsatsen, vissa avvikelser förekommer men är inte betydande. IAS 36 är mer omfattande och innehåller mer information än RR 17. Dock finns det en väsentlig skillnad mellan standarderna i hur mycket upplysningar som lämnas. RR 17 behandlar enbart sju punkter på området upplysningar,

Företagsekonomiska institutionen

medan IAS 36 behandlar 12 st. punkter. IAS 36 är betydligt mer invecklat och detaljerad när det kommer till upplysningar, då det är betydligt mer information jämfört med RR 17.

*Upplysningar*⁴⁹

Syftet med IFRS är att informationsbehovet för kapitalmarknaden ska tillgodoses för bland annat analytiker samt media. Analytikerna bör visa att denna information är behövlig, då många är specialiserade på branscher eller fåtal bolag och deras konkurrenter. De befinner sig därmed i en unik position för benchmarking och bör därmed ställa krav på informationen.

Aktieägare bör även vara mer aktiva på att ställa krav och efterfråga viss information. Revisorer bör genom sin roll se till att processen kontinuerligt förbättras.

Kritik har riktats mot vissa delar av IFRS, det är därför är det viktigt att IFRS -utvecklingen följs samt att utbildning av IFRS fortgår. IFRS har tillkommit för att ge svar till aktiemarknadens krav. För att utvecklingen ska kunna fortsätta krävs bra exempel, vilka först 2008 är tillgängliga.

Nedskrivningstesterna baseras i de flesta fall på en diskonterad kassaflödesberäkning som kräver subjektiva antaganden. Upplysningskraven för IAS 36 är för att tydliggöra vilken subjektivitet och osäkerhet som finns i beräkningen. Många bolags årsredovisningar lämnar inte alla upplysningar. Vissa bolag lämnar upplysningar om vilka antaganden om vad det gäller förväntad tillväxt, marginal under och efter den budgetperiod samt och vilken diskonteringsränta som använts. I vissa fall lämnas även känslighet i dessa beräkningar, men även detaljerad information kan vara svår att använda. Vissa bolag anger hur många procent återvinningsvärdet skulle ändras vid en ändring med 10 procent i några av antagandena. Denna information kräver dock att man har en uppfattning om storleken av återvinningsvärdet men som användare får man endast veta att återvinningsvärdet är högre än bokfört värde. Det finns med andra ord möjligheter till förbättringar. Informationen ska vara transparent, vilket kräver viss detaljerad information, utan att affärshemligheter avslöjas.

Många svenska företag gör nedskrivningstester under fjärde kvartalet, detta då IFRS tillåter valfri tidpunkt, dock ska det vara samma tidpunkt varje år. Det kan förklaras av att budgeteringar och justeringar av flerårsplaner gjorts vilket gör att processen bygger på färsk information. Nackdelen är att det inte existerar någon praxis för hur upplysningarna kan utformas då utvecklingen började för sent. De bästa tillämpningarna av upplysningar kommer dock att styra utvecklingen. Upplysningarna när det gäller branschpraxis kommer inte kan vara mer än någon form av benchmark. Analytikerkåren kommer även ha en stor roll i utvecklingen av branschpraxis.

⁴⁹Blir IFRS globalt redovisningsspråk?, 2007

3.7.8 Undersökning gällande upplysningar av PWC 2006⁵⁰

Vid genomgång av börsnoterade företag (från Stockholmsbörsens A- och O-lista) uppfyller upplysningskraven rörande nedskrivningstest av Goodwill att många företag har, även om de inte nått ända fram, uppfyller nästan samtliga krav som ställs. Relativt många företag har dock en betydande förbättringspotential till 2006 års årsredovisning.

35 % av företagen lämnar ingen information avseende viktiga antaganden, medan ca 15 % anger några viktiga antaganden som använts men inte samtliga. Några få företag lämnar en beskrivning av hur värdet på varje viktigt antagande fastställts och har tydligt angivit om bedömningen baseras på historiska erfarenheter eller extern information. Flertalet av företagen i undersökningen lämnar ingen beskrivning överhuvudtaget avseende metod för fastställande av värde på viktiga antaganden. 25 % av företagen upplyser om den period som kassaflöden prognostiserats över. De företag som lämnar information anger en prognosperiod kring 3 till 5 år. Flertalet företag som inte uppfyllt informationskravet har inte angivit att beräkningen baseras på budgetar/prognoser som fastställts av företagsledningen.

>25 % av företagen har uppgivit tillväxttakten för att extrapolera kassaflöden bortom prognosperioden, hur tillväxttakten fastställts samt huruvida denna ligger i linje med den långsiktiga tillväxttakten för branschen i sin helhet. De företag som inte uppfyllt detta informationskrav anger inget värde på tillväxttakten.

Flertalet av företagen anger vilken diskonteringsränta som tillämpats på kassaflödesprognoserna. Diskonteringsräntan varierar mellan 6,7 -19,0 % före skatt men ligger i normalfallet mellan 9-12 % före skatt, vilket är i överensstämmelse med företagens vägda genomsnittliga kapitalkostnad (WACC) före skatt. Merparten av företagen som inte uppfyllt informationskravet brister genom att de inte lämnar upplysning om diskonteringsräntan för respektive kassagenererande enhet. Några av de företag som inte uppfyllt upplysningskravet har inte kvantifierat diskonteringsräntan utan anger att denna överensstämmer med företagets genomsnittliga kapitalkostnad. Några företag använder i beräkningarna en diskonteringsränta efter skatt vilket inte är i överensstämmelse med IAS 36.

Två företag har angivit att återvinningsvärdet för kassagenererande enheter baserats på verkligt värde minus försäljningskostnader. Ett av dessa företag har angivit att det verkliga värdet har tagits fram baserat på diskonterade kassaflöden och marknadspriset vid förvärv av företag under året. Viktiga antaganden och företagsledningens metod för att fastställa värdet på dessa har också angivits. Det andra företaget har inte lämnat information om hur det verkliga värdet fastställts.

> 50 % av företagen har lämnat information om vilken påverkan förändringar i viktiga antaganden får på återvinningsvärdet och vilket eventuellt nedskrivningsbehov av det redovisade värdet för goodwill en förändring skulle ge upphov till. Informationen är viktig då

⁵⁰ Redovisning enligt IFRS: Tre "heta" IFRS-områden, 2006

den ger omvärlden upplysning om hur nära det redovisade värdet för goodwill ligger det värde då nedskrivningsbehov uppkommer.

Bolag med stora goodwillvärden i balansräkningen kommer sannolikt att ge mer information i framtiden. En del bolag har kvantifierad information om hur en ändring i uppskattningar och bedömningar kan påverka bolagets ställning och resultat. Bolagen borde dock även lämna upplysningar om avvikelser från dessa uppskattningar i delårsrapporter. Utvecklingen fortgår, men det finns förbättringar att göra och dessa förbättringar uppnås genom att flera aktörer på aktiemarknaden bidrar med synpunkter. Det är bolagen som har ansvaret att förbättra och ta till handlingskrafter för att kontinuerligt förbättra informationsgivningen.

Många bolag har underskattat tiden och resurserna som krävs för att redovisa enligt IFRS. IFRS kräver mer information av strategisk karaktär och även vilka antaganden som ligger till grund för nedskrivningarna av exempelvis Goodwill. Informationen är dock känslig då öppenhet kontra möjlighet att behålla konkurrensfördelar.

3.7.9 Konjunkturers påverkan på nedskrivningar

I lågkonjunkturer kan omfattande nedskrivningar på tillgångar behövas göras, vilket leder till stora svängningar i det redovisade resultatet. Klarar företag och koncerner med stor andel goodwill och andra immateriella tillgångar nedskrivningar? Har företagen tillräcklig finansiell styrka att klara nedskrivningar? (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008)

Optimistiska värderingar låg bakom tidigare redovisningskandaler, då affärsmodeller som var framtagna tog för lite hänsyn till osäkerhet och risk. Affärsplanerna höll inte när lågkonjunkturen slog till eftersom ingen riskpremie i form av en högre diskonteringsränta fanns i affärsplanernas kassaflödesberäkningar. Vid lågkonjunktur minskar redovisningsvärdena, detta då redovisningen är konjunkturanpassad. Redovisningen tar inte hänsyn till riskbilden i högkonjunktur som kan bli svår när lågkonjunkturen inträffar. Det kan vara svårt för revisorerna att kräva redovisningsmässig nedskrivning när värderingen av företaget är högt. När lågkonjunkturen redan existerar så visar det sig att företag inte har den kapitalstruktur för att hantera osäkerheter i affärsplanen. Människor är mer optimistiska i en högkonjunktur och detta skapar risk för högre värderingar. Optimistiska affärsplaner gör nyttjandevärdet lika högt som nettoförsäljningsvärdet.⁵¹

Risken för subjektiva värden ökar, då styrelser och företagsledningar kommer att leta efter argument som talar för att det endast rör sig om en kortvarig nedgång i konjunkturen, när priserna vänder neråt. Detta för att inte ändra antagandena i beräkningsmodellerna. När konjunkturen vänder nedåt minskar soliditeten, vilket gör att företag måste sträva efter att alltid hålla en viss buffert i BR. Vid konjunktursvängningar kan redovisning till verkligt värde komma att resultera i överdrivna fluktuationer på aktiekurserna. Företagens intressenter måste känna till att volatila kurser är en naturlig följd av IFRS-redovisningen.⁵²

⁵¹ För lite hänsyn till risk och osäkerhet i redovisningen, 2003

⁵² Verkligt värde fungerar inte i konjunkturedgång, 2008

Det finns en risk att redovisning till verkligt värde vid lågkonjunktur kan leda till ett minskat förtroende för den finansiella informationen. Värderingen måste ske utifrån samma modell oavsett om det går upp eller ned. I företagen måste styrelserna ta ett större ansvar och följa upp redovisningen till verkligt värde. Styrelseordföranden och revisionsutskottet har ett särskilt ansvar. Revisorerna måste även vara uppmärksamma i sin granskning och bedöma om företagen har tillräckliga underlag för redovisningen till verkligt värde.⁵³

Det är inte säkert att en negativ utveckling är en indikation på värdenedgång under en enskild rapportperiod. Efterfrågan på företagets produkt kan minska under flera år utan att nedgången för varje enskilt år bedöms vara tillräcklig för att anses vara en indikation på värdenedgång. Detta skall inte ses som orsak till att låta bli att beräkna tillgångarnas återvinningsvärde. När nedgången är tillräckligt stor för att utgöra en indikation, skall återvinningsvärdet beräknas. En ökning i marknadsräntorna eller marketens avkastningskrav är en indikation på eventuellt nedskrivningsbehov.⁵⁴

3.7.10 Diskussion kring IFRS

IFRS kritiseras av företag som upprättar redovisning, användare, tillsynsorgan och revisorer. Kritiken avser bland annat⁵⁵:

- *”Standardernas komplexitet*
- *Användandet av verkligt värde*
- *Princip- kontra regelbaserade standarder*
- *Lämpligheten av IFRS för icke-noterade företag”*

Många stora svenska företag är noterade på de amerikanska börserna. Kapitalmarknaden i USA är en stor aktör, där dess storlek och likviditet resulterar i lägre kapitalkostnader. Statistik visar på att börserna i USA riskerar att förlora sin konkurrensfördel med US GAAP (regelbaserat), eftersom andra börser tar en större del av marknaden. IFRS (principbaserat) är det primära regelverket på dessa börser.

Ett mer principbaserat regelverk är att föredra bland olika representanter för båda normgivarna och olika tillsynsmyndigheter. Marknaden kommer att bli mer global och detta

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

⁵⁵ Blir IFRS globalt redovisningsspråk?, 2007

Företagsekonomiska institutionen

ökar behovet av gemensamma redovisningsnormer. Principstyrd redovisning kan leda till att jämförbarhet inte uppnås, medan regelstyrd inte speglar verkligheten.⁵⁶

De senaste IFRS- standarderna anses komplexa av revisorer och användare. Normgivarna menar att är komplexitet inte kan undvikas, eftersom transaktioner som speglas är komplexa. Orsak till komplexiteten är själva standarderna och det finns många olika principer för värdering. När standarderna är regelbaserade struktureras transaktioner för att uppfylla formkraven, samtidigt som redovisningen resulterar i en rapportering som inte återger den ekonomiska innebörden av transaktionen. En mer principbaserad standard skulle sannolikt vara mindre komplex och möjligen ge en mer rättvisande redovisning.⁵⁷

IASB anger principer för redovisningen och hur företagen skall implementera dessa samt hur de omsätts i företagets egen situation. Detta fungerar i teorin och kan avspegla företagets egen situation och ger jämförelse mellan företag med likartade tolkningar.

IASB lämnar dock vissa områden oreglerade, så företagen själva får bestämma hur de ska redovisa, dvs. de kan själva utveckla interna redovisningsprinciper. Här kan de bli skillnader i redovisningen mellan företag då jämförbarheten försämras, eftersom företag i samma situation kan välja att redovisa på olika sätt. Problematiken är att standarden kan tolkas på flera olika sätt och att det försvårar jämförbarheten mellan företag.⁵⁸

Det verkar inte finnas beredskap i praktiken hos svenska noterade företag för principbaserad reglering. Om detta beror på utformningen av IFRS eller om det beror på att det krävs längre inläringstid återstår att se beroende på utvecklingen.⁵⁹

Magnus Böcker, VD på OMX är positiv till IFRS, då avvikande lösningar i Sverige betyder det en extra kostnad, vilket i sin tur gör att utlänningar inte investerar i den nordiska marknaden. Norden och Europa måste sträva efter en växande gemensam hantering av redovisningen så det blir attraktivt för internationella placerare. OMX och den nordiska listan möter hård konkurrens, då olika faktorer för de globala investeringsströmmarna spelar in. Konkurrenter är nationella kapitalmarknader med förmånligt prissatta bolag, samt länder med mer gynnsamma skatteregler drar till sig mer investerare.⁶⁰

IFRS skapar en ökad jämförbarhet som gör det lättare att investera i olika marknader. Det i sin tur leder till en genomsnittligt högre värdering av företag som tillämpar det gemensamma regelverket.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Redovisning: Rättvisande redovisning - i princip?, 2007

⁶⁰ Börsföretagsforum – ett konvent i tiden, 2007

Företagsekonomiska institutionen

Revisorerna måste anpassa sig till ett internationaliserat sätt att arbeta och sätta sig in i de företag som de granskar i ett globalt perspektiv. Det förutsätter att de skaffar sig en ännu större förståelse för klienternas verksamheter.⁶¹

Verkligt värde

Nettoförsäljningsvärdet är det pris som vid en försäljning av en tillgång mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Avdrag skall göras för direkta försäljningskostnader. Definitionen är således i princip densamma som för "verkligt värde" i rekommendationen om koncernredovisning men med avdrag för direkta försäljningskostnader. Med direkta försäljningskostnader avses t.ex. legala kostnader, stämpelskatt och andra liknande skatter som utgår vid försäljning, kostnader för att flytta tillgången och direkta kostnader för att sätta tillgången i ett sådant skick att den kan säljas.⁶²

Trots att budgetar och affärsplaner revideras för att kunna ligga till grund för beräkningen av nyttjandevärde, kan det finnas risk att detta blir både artificiellt och komplext. Dessutom skulle det kunna leda till att nedskrivning som sedan måste återföras när företaget investerat eller bundet sig till åtgärder som förväntas förbättra framtida kassaflöden.⁶³

Verkligt värde är marknadsvärdet eller objektivet värde på en transparent marknad. Verkligheten är dock annorlunda, eftersom en stor del av verkligt värdeberäkningarna är baserade på subjektiva bedömningar som gjorts antingen av experter eller av företagsledningen. Standarderna kompenserar genom upplysningskrav, men i praktiken inte är tillräcklig med information hur det verkliga värdet bestämts. Det behövs utbildning kring verkligt värde, eftersom begreppet för närvarande inte har samma innebörd för alla inblandade parter.⁶⁴

Verkligt värde kan vara svårt att bestämma, då det inte enbart påverkar redovisningen utan kan få kraftiga konsekvenser i den reala ekonomin. Som situationen exempelvis ser ut idag när det gäller undervärderade aktier. Verkligt värde är nuvärdet av framtida kassaflöden, men problemet är att ingen kan veta vad framtida kassaflödena är värda. Den exakta diskonteringsräntan kan vara svårt att bestämma och även tillförlitligheten kring den. I praktiken är definitionen svår att tillämpa, men en statsobligation har fixerade framtida kassaflöden och marknadens diskonteringsränta är synlig på obligationsmarknaden. Framtida

⁶¹ Ibid.

⁶² Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar, 2001

⁶³ Redovisning: Rättvisande redovisning - i princip?, 2007

⁶⁴ Ibid.

Företagsekonomiska institutionen

kassaflöden har att göra med att det finns en reell fördel med att äga en tillgång, som visar sig i form av framtida likvida medel.⁶⁵

International Accounting Standards Board (IASB) definition på verkligt värde är ”det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs”. Detta är en helt annan typ av definition än den föregående. IASB:s definition innebär istället att tillgången har ett visst marknadsvärde. Skillnaderna mellan dessa definitioner är att ett företag kan ha ett marknadsvärde (företagsaktier handlas på en aktiv marknad,) enligt definitionen, men det är tveksamt eftersom det förutsätter mycket höga ökning av framtida kassaflöden. Skillnaden mellan definitionerna är att den ekonomiska definitionen utgår från det specifika fallet, medan IASB lägger sig utanför det specifika företaget. Dock är båda svåra att använda i praktiken.⁶⁶

Den tredje definitionen är dock enklare, eftersom verkligt värde baseras på det värde som framkommer enligt en allmänt accepterad och systematisk värderingsmodell. Definitionen tar inte sin utgångspunkt i att värdet är ”riktigt”, utan framräknat enligt någon allmänt accepterad praxis, men är det rätt att jämföra sig med andra? Ska man reflektera över vilket värde man egentligen kommer fram till? Är intressenterna mest hjälpta av att få reda på att ett värde har framräknats enligt en viss praxis eller är det bättre att de får reda på vilka konkreta kassaflöden som kan genereras i det företag de interagerar med? Eller är det mest relevant att i redovisningen använda marknadens förväntningar?⁶⁷

Tillförlitlig redovisning av verkliga värden kan göras när det finns aktiva marknader för den tillgång eller skuld som ska värderas, men i praktiken kanske så inte är fallet. Subjektiviteten av värdena i balansräkningen styrs ofta av incitament som företagsledningen har. Ytterligare svårigheter med verkligt värde visas av att de interna kontrollsystem företag har, då bedömningar som görs i samband med verkligt värde. Det kan också vara svårt för revisorer att i samband med revisionen sätta sig in i och utvärdera de värderingsmodeller som används. Forskningen visar betydande problem vid tillämpning av verkligt värde.⁶⁸

Forskning visar exempelvis indikationer på att verkligt värde för på att pensionsskulder inte är användbart, men däremot att verkligt värde på materiella anläggningstillgångar (enligt omvärderingsmetoden IAS 16).

⁶⁵ Redovisning: Värde – vad är det egentligen?, 2008

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

Företagsekonomiska institutionen

Sammanfattningsvis visar forskningen att det finns en viss nytta med verkligt värde i redovisningen, men att nyttan är begränsad till vissa specifika situationer. Utvecklingen inom området fortsätter dock kring standarderna.⁶⁹

⁶⁹ Ibid.

4. Presentation av den empiriska undersökningen

Kapitlet behandlar primär information i form av intervjuer från ett flertal revisorer. Avsnittet innehåller en sammanställning av intervjuerna och redovisas i sin helhet, dock kan avvikelser förekomma. Frågeställning till revisorer finns som bilaga.

4.1 Branschkännedom och erfarenhet

Jag har arbetat i branschen i 8-10 år och varit revisor i fem år. Vi arbetar inte med noterade bolag då det inte finns ett enda i Borås. Jag arbetar med dotterbolag till sådana bolag som är noterade, inget av de uppdrag jag har haft har varit noterade på någon börs. Bolagen jag arbetar med är mindre och är definierade som 50-25-50 enligt årsredovisningslagen, det är de som är vår marknad. Branscherna är väldigt olika, jag arbetar framförallt med handel, konfektion, tillverkande bolag, och jag har även ett stort uppdrag inom finans och bankverksamhet. På en liten marknad som Borås arbetar man med en rad olika branscher, i större städer som Göteborg finns det revisorer som bara arbetar med Volvo uppdraget exempelvis. (Respondent PWC)

Jag har arbetat inom revision i 20 år, och har arbetat med större företag i 10 år. Jag arbetar även med redovisningsfrågor. Stora företag har en koncentration till Stockholmsområdet, det finns få noterade bolag i Göteborg, här har man oftast dotterbolag. (Respondent KPMG)

För att förstå klienten och kunna sätta dig in i dess vardag man måste förstå vad dess verksamhet består av och hur företaget påverkas av för yttre faktorer. För att kunna lämna bra råd och utföra en bra revision krävs att man har kunskap om branschen företaget verkar inom och ha kunskap om de risker och andra faktorer som är speciellt viktiga inom branschen. Generellt finns det bra bransch-kännedom bland revisorer. Med det ansvaret vi har tar man inte ett uppdrag om man känner att man inte klarar av det. (Respondent PWC)

Det är viktigt med bra bransch-kännedom och kännedom kring makroekonomiska faktorer som kan påverka företagen. Detta är faktorer som leder till bättre bedömningar kring organisationen. Det är däremot svårt att vara bransch-kunnig inom olika branscher och på större byråer har man en större möjlighet till att kunna specialisera sig på vissa branscher, exempelvis på fastigheter. (Respondent KPMG)

Jag har varit verksam i branschen under 20 år, och arbetar främst med noterade bolag och större svenska och internationella bolag. Kännedom om bransch och därmed specifika makroekonomiska faktorer som påverkar såväl affärsrisk som revisionsrisk är ett måste att ha eller skaffa sig kunskap om. Generellt sett så är eller blir branschkunskapen tillräcklig. Gäller att komma ihåg att branschkunskapen skall vara god utifrån ett revisionsperspektiv. Självklart är det väl så att vissa branscher är väldigt speciella till sin karaktär. Där kan nog branschkunskapen förbättras. Som exempel kan nämnas finansiella företag. Där är det nog så att samtliga större revisionsbyråer har särskild kompetens och endast tillåter specifik personal att ansvara för dessa uppdrag. (Respondent Grant Thornton)

4.2 Standarderna IAS 36 och RR 17

Svårigheterna med standarderna är att det bygger på kassaflöden och uppskattningar. Det är främst de mindre bolagen som upplever att detta är komplicerat, vissa av dessa mindre bolag har inte ens en budget, hur ska de då göra en tillförlitlig prognos för framtida kassaflöden. Det kanske går på fastigheter men det går inte på andra typer av tillgångar. Företagarna har för lite kunskap om standarderna, när vi kommer ut får vi oftast förklara reglerna kring värderingsfrågor. Vid större företag med egen ekonomiavdelning har de kunskap om detta. Revisorns roll har blivit alltmer komplex olika regler för olika typer av företag osv. vår vardag blir alltmer komplex och det är en tuffare vardag än vad det var för tio år sedan. (Respondent PWC)

Det positiva med standarderna är att de tar ställning till hur man tekniskt går till väga, hur man gör med goodwill och kassagenererande enheter. Det negativa är att det är för teoretiskt, det är svårt att göra antaganden kring kassaflöden och diskonteringsränta. Det finns inget exakt svar hur man ska bestämma räntan, man ska utgå från dagens situation och ha ett långt perspektiv, men det är svårt att bedöma vad som är för optimistiskt eller pessimistiskt. Man försöker hitta ett normalläge. En annan svårighet är att bestämma risken och vart man ska dra av för risken så att det inte blir belastat två gånger, exempelvis antingen i räntan eller i kassaflödena. Det finns ett tillämpningsproblem att avgöra prognoserna men detta är inget att lasta standarden för. (Respondent KPMG)

Nedskrivningar är en komplex redovisningsstandard med uppenbara svårigheter som t.ex. ett högt inslag av bedömningar. Svårigheterna är att få företagen att upprätta metodik, system och rutiner för löpande arbete med dessa frågeställningar. Det innebär ju att affärsplaner och prognoser skall synkroniseras med antaganden och beräkningar för nedskrivningar. Dessutom skall företagen upprätta förvärvsanalyser enligt IFRS 3 Rörelseförvärv, vilket ju är en grundförutsättning för att kunna utföra nedskrivningstest.

Företagsekonomiska institutionen

Ni har säkert noterat att det är tveksamt om samtliga företag uppfyller de tankar och syften som IFRS 3 ger uttryck för. Mer kunskap om standarderna behövs främst för de mindre och medelstora noterade företagen. Revisorns roll har ökat i komplexitet. Inte minst med hänsyn att det kan ta ett par år att ”slå hål” på företagets argument för att undvika nedskrivning. Är företagets antaganden inte uppenbart orimliga tar det ju en viss tid innan företaget självt bevisar att det inte levererar kassaflöden i nivå med fastställda affärsplaner. (Respondent Grant Thornton)

Synpunkter om verkliga värden i redovisningen

Jag är ingen fantast av värdering till verkligt värde. Dels på grund av fruktansvärda svängningar i bolagen, i alla fall de bolag som har den typen av tillgångar som ska värderas till verkligt värde. I bolag som bara producerar gör det ingen större skillnad. Däremot bolag som fastighetsförvaltande eller kapitalplaceringsbolag får det stora variationer mellan åren, och det är frågan om man tycker att det ger en mer rättvisande bild av ett företag, när det svänger så mycket beroende på hur börsen går. Bakgrunden till detta är subjektiva bedömningar om aktiekursen. I de bolagen som vi arbetar med är det inte många som tillämpar dessa regler om verkligt värde, vi har ett uppdrag där de värderar sina finansiella instrument efter verkligt värde enligt ÅRL. Jag är skeptisk till verkligt värde värdering, kostnaden för att göra dessa beräkningar och värderingar varje år är hög, frågan är om det ger så mycket mer, det är ändå fullt med subjektiva bedömningar. Det är en sak om du kan hämta ett värde på en marknad på börsen. Då finns det i alla fall en extern bekräftelse på att detta tycker alla andra också, men hur ska man göra med en fastighet och den typen av tillgångar. (Respondent PWC)

Det finns inget som är riktigt värde, vi har ett verkligt värde men är det riktigt? Vi har anskaffningsvärde, verkligt värde osv. som är definierade värden, men det är inte ett riktigt värde. Det finns inget riktigt värde utan det är frågan om vilken ansats man har när man presenterar dessa. Vad vill vi att balansräkningen ska visa eller vad tror vi att dessa tillgångar ska generera i inbetalningsöverskott. I högkonjunktur får man högre nyttjandevärde och verkligt värde, i lågkonjunkturer är det tvärtom, det är så vi fungerar men man försöker tänka på detta. (Respondent KPMG)

Naturligtvis skall vi ha respekt för svårigheterna vid vissa tillfällen att erhålla verkliga värden, men jag anser att metodiken med att redovisa vissa poster till verkliga värden trots allt är bättre än att hålla dem utanför de finansiella rapporterna, alternativt bara lämna upplysningar om verkliga värden. Redovisning i BR/RR gör att kvaliteten i mätningen av verkligt värde ökar. Det är ju inte så att vissa åtaganden försvinner bara för att de inte redovisas i BR eller bara redovisas till anskaffningsvärde. (Respondent Grant Thornton)

Företagsekonomiska institutionen

Tillgångar som är vanligt förekommande vid nedskrivning

Under normala omständigheter är det enskilda balansposter som kundfordringar vid enskilda kunder som går dåligt. Det kan även vara lager vid inkurans, övertalighet och säsongsvariationer. Placering av överskottslikviditet på börserna är en annan post som är vanligt förekommande. De enkla posterna springer man på utan att ha särskilda indikatorer. Under lågkonjunktur och sämre tider då företagen går dåligt kommer de svårare värderingsfrågorna in, det är främst på fastigheter, aktier i dotterbolag och goodwill. Det är det som är svårt och det är de man behöver ha indikatorer på. Indikatorerna kan vara ränteläget, att företagen gör diverse omstruktureringar och får lokalyta eller maskinpark över. Lönsamhetsproblem är en annan indikation. (Respondent PWC)

Goodwill och fastigheter är vanligast förekommande vid nedskrivning. När det gäller maskiner är det mycket svårare att identifiera kassagenererande enheter. Indikationer kan vara när förluster löper på år efter år. Att ifrågasätta om nedskrivningsbehov föreligger finns alltid med. Utöver de indikatorer som nämns i standarden kan man lägga till företagets finansieringsmöjligheter. En annan fråga är om företaget kommer att överleva i 10 år exempelvis, är det realistiskt att tro att företaget kan ta in detta inbetalningsöverskott. Vid finansiella problem måste man ta i beaktande att tillgångarna kanske måste säljas, och hur hanterar man nyttjandevärdet om det finns risk för att bolaget inte överlever. (Respondent KPMG)

Svårt att säga men en bästa uppskattning är goodwill, övriga immateriella tillgångar som varumärke och materiella anläggningstillgångar. Indikationerna beror på situationen, men enstaka händelser så som att företaget tappar största kunden (jmf fordonsindustri), prisfall på väsentlig råvara eller produkt osv. Försämrad lönsamhet vilket har effekt på kassaflöden. (Respondent Grant Thornton)

4.3 Komplikationer som kan uppstå vid nedskrivningsbehov

Identifiering av kassagenererande enheter är ett problem. I praktiken är det väldigt svårt att hitta i mindre och medelstora företag. Där är företaget en enda kassagenererande enhet de är inte uppdelade i segment. Även om ett mindre bolag har organiserat upp sig i flera juridiska enheter är de ofta väldigt sammanflätade och man blir ändå tvungen att se helheten som en kassagenererande enhet. Tittar man däremot på de stora bolagen som exempelvis Investor har den dotterbolag som är helt fristående. Det är mycket svårare med familjeägda företag där är de inte så noga med var det går bra bara det går bra. Ett bolag kan vara belastat med kostnader som kanske inte hör dit men det spelar ingen roll för det är samma ägare och då blir de här frågorna väldigt svåra. (Respondent PWC)

När det gäller tillförlitligheten i kassaflödena är generellt företagsledningen alltid mer positivt inställd om framtiden och om sitt eget företag än vad siffrorna visar.

Tittar man på företagets budget som ställdes upp för sex månader sedan ser det inte ut så idag som man hade tänkt sig och de har heller inte ändrat de inför kommande år. I mindre företag finns inte tillräckligt med kunskap att kunna göra prognoser, då får vi göra det själva för att skapa oss en bedömning för hur det kan se ut i framtiden. De ger oss förutsättningarna och vi stoppar in de i modellen. Ofta tittar vi på historiska data, har tidigare prognoser stämt osv. vi tittar även på branschsnitt. I de flesta fall finns det inget marknadsvärde, något annat att beakta är att en extern värdering oftast blir lägre än om man haft tillgången i en rullande verksamhet. Det är svårt att bestämma diskonteringsränta, vilken basränta som ska användas, vad risken är osv. När det gäller lite större bolag tar man inte den diskussionen själv utan man vänder sig specialisterna. Vid mindre bolag används en generell ränta t.ex. bankräntan och lägger till en större riskpremie, det får inte bli svårare än så helt enkelt. (Respondent PWC)

Det är svårt att identifiera kassagenererande enheter. Det är svårt att bestämma tillförlitligheten både svårt för ledningen som ska göra det och revisorn som ska granska det. Det ska finnas underlag för företagets antaganden. Det ska finnas argument för de val som gjorts, som man sedan kan gå tillbaka till vid eventuella problem. Ett argument kan vara bekräftelse från andra, det finns andra som gjort samma bedömningar och tycker likadant. Nyttjandevärdet kan bli lika högt som nettoförsäljningsvärdet. I högkonjunktur har vi lättare att redovisa till nettoförsäljningsvärde och i lågkonjunktur till nyttjandevärde. Det finns inga bra tumregler till hur stor skillnaden ska vara mellan nyttjandevärde och verkligt värde för att nedskrivning ska ske. Det ska relateras till det specifika företagets EK och vinst, om vi låter bli en nedskrivning skulle en intressent fatta ett annat beslut. Relationen har ingen betydelse utan perspektivet, blir den finansiella rapporteringen störd av detta och på vilket sätt.

Vid bestämmandet av diskonteringsränta använder vi oss av specialister, då det är väldigt komplicerat. Diskonteringsräntan slår stort på värdet. Man försöker hitta en sanning som inte finns. Svårt att bestämma tillförlitligheten. Försöka att inte dubbelräkna risken, det är ett bekymmer, t.ex. att minska kassaflödet med hänsyn till risk och sedan även ha en låg diskonteringsfaktor. Nästa problem är att hitta referenserna till diskonteringsräntan det kan vara marknadens räntor idag osv. Bra modell, men att applicera detta på verkligheten är jättesvårt. Som revisor är man i underläge gentemot företagsledningen som har större kunskap om företaget, men som inte alltid har stöd för det de presenterar. Ibland har inte revisorn all information och då får vi göra en bedömning och det kan leda till olika uppfattningar från företagsledningens sida, om de har tillräckligt med argument släpper vi detta. Om de har fel har vi då argument för att ta med detta i revisionsberättelsen. (Respondent KPMG)

Företagsekonomiska institutionen

I normalfallet är det inte svårt att identifiera kassagenererande enheter. Däremot kan företagen ha svårt att hålla reda på förvärvsanalyser i samband med omstruktureringar inom koncernen. Vanligtvis tar vi in våra värderingsspecialister som särskilt får granska antaganden, diskonteringsfaktor etc. de håller ju dagligen på med värderingar och har därmed en god uppfattning om antaganden. (Respondent Grant Thornton)

Nyttjandevärdet kan bli lika högt som marknadsvärdet eller högre. Det är ju två helt olika beräkningar. Företagets nytta kan ju vara högre än vad beräknas erhålla vid en försäljning. Inom ett långt perspektiv bör dessa värden dock närma sig varandra bland annat med hänsyn till konkurrens. Revisionen baseras på risk och väsentlighet. Företaget bör utföra en beräkning och redovisa eventuella skillnader (mellan bokfört värde och marknadsvärde) nedskrivningsbehov. Vi gör en bedömning i de fall företaget underlåter att redovisa. Om det är väsentliga belopp, avgörs från företag till företag, så kräver vi ändring. (Respondent Grant Thornton)

Konjunkturens påverkan på prognoserna

Vid högkonjunkturer kommer aldrig frågan om nedskrivning upp överhuvudtaget. Det är positiva kassaflöden i bolagen och det går bra och då är det ingen som börjar diskutera om vi har några nedskrivningsbehov. Det blir aldrig någon revisionsrisk heller, så länge bolaget går bra finns det inga indikatorer som säger att vi måste pröva nedskrivningsbehoven. Det är först när indikatorerna kommer det blir en diskussion. (Respondent PWC)

Många förvärv har skett de sista två åren under högkonjunkturen och vi har väldigt stora värden på goodwill och aktier i dotterbolag nu när vi kommer in i en lågkonjunktur. När det gäller dessa poster är det diskussion om nedskrivningsbehov, eftersom de värderingarna var gjorda på större kassaflöden, de prognoserna har vi idag, det är väldigt lätt att se hur det ser ut just nu och diffar de mot prognoserna är det nedskrivningsbehov. (Respondent PWC)

Prognoserna kan vara beroende av konjunkturen i praktiken, även om man försöker ta hänsyn till detta. I lågkonjunkturer ifrågasätts det som gjorts tidigare det finns en större vaksamhet, det är större optimism i högkonjunkturer. Kan även vara så att det råder högkonjunktur men företaget befinner sig i en bransch där det inte är högkonjunktur. (Respondent KPMG)

Jag upplever snarare att det beror på person/företag än konjunktur. (Respondent Grant Thornton)

4.4 Subjektiva bedömningar kring nedskrivningar

Frågan om hur stor differens det ska vara för att vi ska skriva ner. ÅRL säger att det ska vara en bestående nedgång för att man ska skriva ner men hur långt är bestående, är det när det är en lågkonjunktur, vad händer om sex månader då konjunkturen återhämtar sig. Det är frågor som är svåra för oss just nu, många bolag har inte så stora egna kapital att de klarar av att skriva ner. (Respondent PWC)

Revisorerna kommer inte att tvinga igenom några nedskrivningar i detta skede, men om konjunkturen vänder uppåt och företaget fortfarande inte har kunnat anpassa sig kan det bli aktuellt med nedskrivning. Det finns många olika uppfattningar om detta. Teorin är luddig att det finns utrymme för bedömningar. (Respondent PWC)

Det är svårt att granska nedskrivningsbehov eftersom det bygger på subjektiva bedömningar. Bygger det på prognoser gäller det att skaffa sig så tillförlitliga revisionsbevis så att man kan förlita sig på dem. Prognoserna och underlaget till dem är oftast inte jättebra och då får man göra jobbet själv. Det är ibland svårt för företagsledningen att få ner det de tycker och tänker och det underlag de har för sina prognoser på papper så att det går att granska. De har stora kunskaper och uppfattning om hur det ska vara, vi har ju naturligtvis tillräckligt med kunskap om bolaget men allt det som de har som underlag för sina budgetar och prognoser kan de inte förmedla till oss och då kan det bli problem. Jag tror att vi generellt sett är mer skeptiska än företagsledningen. Än så länge har det inte varit mycket i diskussion om detta men det kan bli mer nu och de tycker att värdet i deras bolag består. För ett par år sedan var det ingen diskussion överhuvudtaget och det fanns inga nedskrivningsbehov någonstans i stort sett. (Respondent PWC)

Det är alltid subjektiva bedömningar, bedömningar är subjektiva per definition. Erfarenheten betyder mycket har man varit i en jämförbar situation tidigare kan man stödja sig på det. Det viktigaste med experterna är att de kan göra jämförelser och bedöma om det är rimliga antaganden, för de har sett flera liknande exempel osv. (Respondent KPMG)

Eftersom diskussioner bygger på subjektivitet, men ändå tillförlitliga och rimliga antaganden, kan vi ibland hamna i långa diskussioner. Är vi övertygade om att vår bedömning skulle leda till ett väsentligt annat värde än företaget, så tar vi i första hand en diskussion för att diskutera väsentliga antagande och/eller förutsättningar där våra uppfattningar går isär. I normalfallet kräver vi att företaget ändrar sin bedömning. Sker ingen ändring får vi göra en bedömning om det befarade felet är väsentligt och om vi därmed har anledning att överväga att upplysning lämnas i revisionsberättelsen. Det kan dock vara svårt att kräva en ändring alternativt anmärka i revisionsberättelsen ”första året”, eftersom det kan vara svårt att med tillräckliga revisionsbevis påvisa att bolaget har fel.

Företagsekonomiska institutionen

Vi brukar också genomföra känslighetsanalyser för att få en uppfattning om ”fallhöjd” och risknivå. (Respondent Grant Thornton)

4.5 Kraven på upplysningar inom standarden

När det gäller upplysningar är det nog med upplysningskrav för de mindre och medelstora företagen. Något som skulle vara intressant för läsaren är att upplysa om vilken procentsats på avkastningskrav företaget har använt, på så sätt kan en läsare själv bedöma om det verkar rimligt. I dagsläget är företaget skyldigt att ange hur beräkningarna gjorts, men inte ange procentsatsen. Det är även viktigt att som läsare få information om hur långa prognosperioder som har använts. (Respondent PWC)

Det krävs för mycket upplysningar, ibland kan det bli för detaljerat. Om företaget inte tar upp och för resonemang kring alla punkter som ingår i upplysningskraven, utan på ett övergripande plan tagit med det som behövs, kan det accepteras. De kan ha förklarat lite annorlunda och utelämnat vissa detaljer, det är egentligen felaktigt men det kan accepteras, frågan är hur länge man kan tänka så. Å andra sidan är detta något som ”skall” följas och man kan inte göra en tolkning till, så det är inte rätt. Oftast vill inte företagen lämna alla upplysningar de är rädda för att exponera sin affärsstrategi, att avslöja att man inte tror på en viss produkt exempelvis är känsligt, hur många vill köpa produkten då. (Respondent KPMG)

I vissa fall förekommer diskussioner avseende upplysningar. Främsta skälet är att företaget anser att det lämnar ut mycket och känslig information som kan användas av konkurrenter. ”Tyvärr” har IFRS inga undantag för känslig information. Användare av de finansiella rapporterna får bra information om de upplysningar som krävs i IAS 36 tillämpas. (Respondent Grant Thornton)

5. Analys

Kapitlet lyfter fram relevanta delar från den teoretiska referensramen och den empiriska undersökningen. Överensstämmelse mellan dessa plan analyseras och framträdande områden exemplifieras.

5.1 Revisorns roll och branschkunnskap

Branschkunnskap

Revisorerna upplever att de har tillräckligt med branschkunnskap för att genomföra en fullgod revision. Det uttrycks att det ställs höga krav på revisorer i dagsläget och deras vardag blir alltmer komplex. Enligt revisorn från PWC, tar han inte ett uppdrag om han känner att han inte klarar av att det. Av revisorerna vi intervjuat tycker alla att det är viktigt med en bra branschkunnskap och kunskap om företagen som revideras. Revisorerna anser också att det är viktigt att ha kunnskap om de risker och externa faktorer som kan påverka företagen. Detta för att genomföra en så bra revision som möjligt. De större revisionsbyråerna har personal som är specialiserade inom specifika branscher och har därmed bra kunnskap om företagets verksamhet inom den specifika branschen. Mindre byråer behöver oftast inte ha sådan expertis då deras målgrupp består av mindre och medelstora företag inom varierande branscher, vidare uppstår inte komplexa värderingsproblem i lika stor utsträckning i dessa företag.

Vi har fått uppfattningen att revisorerna försöker etablera en så bra kontakt som möjligt med deras klienter, vilket har flera olika orsaker. En av orsakerna är naturligtvis att bättre kundrelationer leder till ökade intäkter för revisionsbyrån, en annan orsak är att få tillgång till rätt information och på så vis få en bättre uppfattning om företaget som revideras. Baksidan av myntet kan vara att det kan ta en tid innan revisorerna får god insyn i ett företags verksamhet vid nya uppdrag, och företaget har under denna tiden ett övertag.

En annan aspekt kan vara att ju längre samarbetet med en klient fortgår, desto mer förlitar sig revisorerna på vad företag framlägger och undviker att påtala eventuella fel, detta särskilt gällande subjektiva bedömningar om framtiden där det inte existerar något konkret svar. Enligt revisorn från KPMG är revisorer vid vissa diskussioner i underläge då det i slutändan är företaget som har störst kunskap om den egna organisationen.

”Som revisor hamnar man i underläge gentemot företagsledningen som har större kunskap om företaget.” Revisor från KPMG

Företagsekonomiska institutionen

Vi anser dock att revisorerna har tillräckligt med kunskap om företaget som revideras för att kunna framföra sina argument. Finns det tillräckligt med stöd för företagets ställningstagande släpper revisorn diskussionen, vid fall då företaget vägrar ändra sin uppfattning utan underlag som stöder detta, gör revisorn en anmärkning i revisionsberättelsen. Det senare alternativet tror vi inte inträffar så ofta.

Revisorns roll

Den empiriska undersökningen visar att kunskapen om standarderna IAS 36 samt RR 17 varierar beroende på företagets storlek. Mindre företag har större svårigheter att följa regleringen samt uppvisa tillförlitliga rapporter och underlag för sina prognoser. Detta beror huvudsakligen på att de inte har en ekonomifunktion, med kompetens inom budgetering och uppställande av prognoser. Det är främst de mindre och medelstora företagen utan en ekonomifunktion som är i behov av vägledning från revisorn. Det framkommer av intervjuerna att i dessa fall förklarar revisorn för företaget hur regleringen inom nedskrivningar ser ut och hur värdering skall göras, och i vissa fall får revisorn göra detta själv. Enligt analysmodellen som vi dock inte tagit upp i denna uppsats, får den som granskar inte ha medverkat i upprättandet av redovisningen. Då revisorns uppgift är att granska företagets bedömningar och inte medverka i beräkandet av posterna kan detta leda till ett självgranskningshot. Av undersökningen framkommer således att vid mindre företag är det viktigt att revisorn är uppmärksam på jävsreglerna då det finns en risk att dessa kan komma att överträdas.

I situationer då företaget har upprättat prognoser kräver revisorn in underlag och information som stöder antagandena som gjorts, detta i enlighet med revisorns uppgifter vid granskning av företagets räkenskaper enligt RR 17. Det kan exempelvis vara att titta på tidigare uppställda prognoser och hur väl dessa har infriats, samt annan historisk information.

Revisorns uppgift är således att bedöma om företagets antaganden om exempelvis risk och avkastningskrav verkar rimliga. Vid större företag gör inte revisorn dessa bedömningar själv utan tar hjälp av byråns Corporate Finance avdelning. Företagens utarbetade prognoser behöver inte stämma och som utomstående part tror vi det kan vara svårt att bedöma tillförlitligheten när bedömningarna är subjektiva.

Företagens redovisning varierar alltmer beroende på storlek samt om de är noterade eller inte då regleringen är olika, detta kräver alltmer kunskap hos revisorer och redovisningsspecialister. Revisorns roll har därmed blivit alltmer komplex, detta betonas av alla revisorer vi intervjuat i undersökningen. Dock menar revisorerna att de är säkra i sin roll vid uppdrag för klienter. Vi undrar dock om vi hade varit lika säkra i olika revisionsuppdrag med tanke på alla regler som måste följas både hos företagen och hos revisorerna.

Företagsekonomiska institutionen

Revisorerna anser att de har den kunskap som krävs för att kunna göra de bedömningar som standarderna kräver, och de känner sig därmed trygga i sin roll. Vi instämmer med detta påstående, dock kan vi inte styrka att så är fallet då vi endast intervjuat tre revisorer och inte beaktat företagets perspektiv. Revisorerna kan därmed ta den diskussion som behövs med företagen för att få fram den information de behöver eller anmärka på eventuellt bristfälligt underlag. Enligt vår tolkning gäller detta vid svårare fall då det inte är uppenbart hur tillgången skall värderas utan när det sker en avvägning.

Detta uttrycktes av en respondent enligt följande: om företagets antaganden inte är uppenbart orimliga tar det en viss tid innan företaget självt bevisar att det inte levererar kassaflöden i nivå med uppställda planer.

En annan aspekt som behandlas i den teoretiska referensramen, är den subjektiva risken som grundar sig på en allmän uppfattning. Gränsen är suddig mellan objektivitet samt subjektivitet, då det är svårt att uppnå fullständig objektivitet. Detta gäller vid komplexa analyser då det krävs eget omdöme och tolkningar exempelvis vid riskanalyser.

En annan faktor som behandlas i litteraturen är revisorns affärsrisk, vilket är den risk som revisorn ställs inför gällande hans eller hennes professionella rykte, då revisorn kan bli stämd. Revisorerna har även ett skadeståndsansvar, vilket innebär att om deras bedömningar skadar företaget, kan de bli ersättningskyldiga, detta innebär att de är försiktiga i sina bedömningar.

5.2 Standarderna IAS 36 och RR 17

Nackdelar och fördelar med IAS 36 och RR 17

Det positiva är att standarderna förklarar hur revisorn tekniskt skall gå till väga med goodwill och kassagenererande enheter säger revisorn från PWC. Revisorn från KMPG anser att det finns en del svårigheter med att bestämma diskonteringsräntan. Ett normalläge för räntan eftersträvas där det inte blir ett alltför pessimistiskt eller optimistiskt värde. Det söks en sanning som inte finns vilket gör det svårt att bestämma tillförlitligheten i diskonteringsräntan, menar revisorn. Risken får inte dubbelräknas genom exempelvis minskat kassaflöde ifall det redan tagits hänsyn till detta genom en låg diskonteringsfaktor. Vidare menar revisorn att det är svårt att hitta referenserna till diskonteringsräntan, då det baseras på marknadens räntor i nuläget. Han anser att beräkning av diskonteringsräntan är en bra teoretisk modell, men är svår att applicera på verkligheten.

Alla revisorer i vår undersökning anser att det är svårt att identifiera kassagenererande enheter. Dock tycker revisorn från Grant Thornton att det inte är svårt i normalfallet. Vi tror att detta kan bero på att revisorn ifråga arbetar med större noterade bolag där det exempelvis förekommer helt fristående dotterbolag, vilket kan göra det lättare att identifiera kassagenererande enheter. Han menar vidare att det kan finnas svårigheter för företagen att hålla reda på förvärvsanalyser i samband med omstruktureringar inom koncernen. Av intervjuerna framkommer att nedskrivningar är en komplex redovisningsstandard med uppenbara svårigheter och som i hög grad består av subjektiva bedömningar. Revisorn från Grant Thornton uttrycker att svårigheterna består i att få företagen att upprätta metodik, system och rutiner för löpande arbete med dessa frågeställningar. Detta då affärsplaner och prognoser skall synkroniseras med vissa antaganden och beräkningar för nedskrivningar.

Genom den litteratur som vi studerat och som behandlas i den teoretiska referensramen, angående standarderna kan vi se att problematiken som framförs överstämmer med vad som framkommit i vår empiriska undersökning. Vi tror att det kan vara problematiskt och kostnadskrävande för bolagen att löpande ta fram prognoser och vi ifrågasätter om det verkligen uppfyller nyttan. Undersökningen som gjordes från KPMG visade på att många bolag inte träffade rätt i sina prognoser. De företag som dock träffade rätt fick belöning i form av bättre lönsamhet och investeringar på börsen. Vi får komma ihåg att syftet bakom IFRS/IAS som behandlades tidigare i vår uppsats är att just skapa en enhetlig kapitalmarknad i världen, och att locka investerare från utlandet. När företagen väl vet hur de skall använda sig av standarden och kan ta fram träffsäkrare prognoser ger detta i slutändan en stabil utveckling för företaget, och lockar därmed fler investerare som vill placera pengar i bolagen med ett långsiktigt perspektiv. Detta ger en stabil utveckling och bättre tillväxt, när väl risken blir mindre. De företag som är osäkra på kort sikt tror vi ändå inte kommer överleva på lång sikt och gallring sker då tidigare än vad som hade skett om inte standarden tillämpades.

5.3 Indikationer

Det framkom i en artikel av Tommy Åkesson att människor är mer optimistiska i en högkonjunktur och att detta skapar risk för högre värderingar. Vi har i vår undersökning kunnat påvisa liknande uppfattningar. Enligt två av respondenterna påverkas företagen av en högkonjunktur då det är positiva kassaflöden i bolagen och det går bra, detta kan leda till höga värderingar på exempelvis goodwill. Det framkommer att i lågkonjunkturer är bolagen mer vaksamma för dessa frågor. En av respondenterna menade däremot att konjunkturen inte har någon betydelse, det beror snarare på det enskilda företaget och vad det har för incitament. Gällande revisorns roll i det här sammanhanget blir det inte tal om nedskrivningsbehov för än det finns indikatorer som tyder på att nedskrivningsbehov föreligger, dessa indikatorer uppkommer bland annat i samband med lågkonjunkturer då ett företag kan drabbas på olika sätt. Det blir således inte heller en revisionsrisk i sådana situationer då företaget befinner sig i högkonjunktur menade en respondent. Detta styrks bland annat av RS 400 där det står att revisorn skall använda sitt professionella omdöme för att bedöma revisionsrisken.

De vanligaste indikatorerna enligt revisorerna är återkommande förluster år efter år och minskad lönsamhet i företaget. Revisorn från KPMG tycker att en viktig indikator som inte finns med i standarden är företagets finansieringsmöjligheter. En annan indikator som är viktig att beakta är om företaget kommer att överleva om ett antal år, vilket kan innebära att tillgångarna måste säljas, det kan då bli problematiskt att fastställa ett nyttjandevärde.

Under lågkonjunktur anser revisorn från PWC att de svårare värderingsfrågorna på fastigheter, aktier i dotterbolag och goodwill uppkommer och vid dessa värderingar behövs klarare indikatorer. Indikatorerna kan vara ränteläget, att företagen gör diverse omstruktureringar och får lokalyta eller maskinpark över. Lönsamhetsproblem är en annan indikation. Revisorn från Grant Thornton menar att indikationerna beror på situationen, enstaka händelser så som att företaget tappar största kunden eller prisfall på väsentlig råvara eller produkt är viktiga indikatorer. Även han tycker att försämrad lönsamhet var en viktig indikator, vilket har effekt på framtida kassaflöden.

Vi tror att revisorerna och företagsledningen blir påverkade av den rådande situationen i en högkonjunktur, detta då ingen påtalar riskerna i högkonjunkturer utan det råder en allmän optimism om framtida kassaflöden. Även revisionsrisken är mindre, enligt revisorn från PWC, vilket vi tror påverkar revisorerna. Detta leder till att ingen vill gå emot strömmen och den som gör det är avvikande. Vi anser dock att det är viktigt att även under högkonjunkturer ha med en viss risk i beaktande, detta för att dämpa lågkonjunkturen när den väl inträffar. Det är även viktigt att företagen har beredskap inför en lågkonjunktur. Vi tycker inte standarden förklarar på ett detaljerat sätt vilka externa och interna indikatorer som kan förekomma.

Företagsekonomiska institutionen

Standarden kunde kompletteras med företagets finansieringsmöjligheter som möjlig indikation.

5.4 Värdering

Revisorn från Grant Thornton menar att det kan finnas svårigheter med att erhålla verkliga värden vid vissa fall, men att metodiken att redovisa vissa poster till verkliga värden trots allt är bättre än att hålla dem utanför de finansiella rapporterna, alternativt bara lämna upplysningar om verkliga värden. Han anser att redovisning i BR/RR gör att kvaliteten i mätningen av verkligt värde ökar.

Revisorn från PWC är negativt inställd till värdering till verkligt värde. Han menar att det kan vara svårt med värdering till verkligt värde när det inte finns något marknadsvärde för vissa tillgångar. Genom extern värdering blir oftast värdet på tillgången lägre än om tillgången hade använts i en rullande verksamhet. En annan nackdel som framförs är att sådan värdering i redovisningen medför stora svängningar i bolagen. Exempel på detta är bolag inom fastighetsförvaltande eller kapitalplacering vilka får stora variationer mellan åren.

”Frågan är om verkligt värde ger en mer rättvisande bild av ett företag, kostnaden för att göra dessa beräkningar och värderingar varje år är hög, frågan är om det ger så mycket mer, när det ändå är fullt med subjektiva bedömningar.” Revisorn från PWC

Revisorn menar vidare att olika rättstvister uppstår i lågkonjunkturer då företag anser att de inte betalat ”rätt värde” vid företagsförvärv under högkonjunkturen. Dessa övervärden är stora värden på goodwill som sedan måste skrivas ned vid en lågkonjunktur. Det blir även en osynlig säkerhet vilket vi behandlat i den teoretiska referensramen, för skydd mot att skriva ner andra tillgångar. Nackdelen är att det blir stora svängningar i värden som egentligen inte existerar. För att minimera dessa svängningar tycker vi att företagen borde förvärva och investera mer under lågkonjunkturer, detta då företagen inte behöver betala dessa ”övervärden” och kan istället spara mer under högkonjunktur för att buffra upp det egna kapitalet för att stärka sig mot kommande lågkonjunktur.

Samtliga respondenter är överens om att nyttjandevärdet kan bli lika högt som nettoförsäljningsvärdet. I högkonjunktur är det lättare att redovisa till nettoförsäljningsvärde och i lågkonjunktur till nyttjandevärde. Detta kan kopplas till litteratur som tas upp i den teoretiska referensramen.

Vi kan hålla med om att verkligt värde inte kan definieras på ett välfungerande sätt ute i verkligheten, då det styr av olika psykologiska faktorer.

Med det menar vi att fastighetsmarknaden och börsen inte är rationell under vissa extrema situationer, exempelvis under extrem optimism eller pessimism. Vi har fått uppfattningen att verkligt värde påverkas av den rådande hög eller lågkonjunkturen, då verkligt värde enbart kan fastställas till vad en köpare är bredt vill betala för en tillgång. Verkligt värde blir därmed högre i högkonjunktur och lägre i lågkonjunktur beroende på ränteläge och inflation. Utbudet styrs av efterfrågan som oftast är som högst i högkonjunktur. Det råder oftast större efterfrågan än utbud i högkonjunktur och då kan företagen blåsa upp tillgångars värde i balansräkningen.

5.5 Nedskrivning

Revisorn från Grant Thornton anser att värdet för nedskrivning skall relateras till det specifika företagets eget kapital och vinst. Det skall vara väsentlig skillnad för att nedskrivning skall ske, detta innebär att en användare skulle fatta ett annorlunda beslut om inte nedskrivningen görs. Som vi har nämnt i den teoretiska referensramen baseras en revision på risk och väsentlighet. Revisorn poängterar att företaget bör göra en beräkning och redovisa eventuella skillnader för (mellan bokfört värde och marknadsvärde) nedskrivningsbehov. Om beloppet är väsentligt vilket avgörs från företag till företag skall en nedskrivning göras.

”Det finns inga bra tumregler till hur stor skillnaden ska vara mellan nyttjandevärde och verkligt värde för att nedskrivning ska ske.” Revisor från Grant Thornton.

”ÅRL säger att det ska vara en bestående nedgång för att man ska skriva ner, men hur långt är bestående? Är det när det är en lågkonjunktur och vad händer om sex månader då konjunkturen återhämtar sig? Det är frågor som är svåra för oss just nu, många bolag har inte så stort eget kapital att de klarar av att skriva ner.” Revisor från PWC

Utifrån revisorernas perspektiv instämmer vi att det kan vara problematiskt att begära nedskrivning i situationer då företagen helt enkelt inte har tillräckligt med kapital för att klara av detta. Det kan vara känsligt för en revisor att vara med och påverka ett företags framtida överlevnad, ifall det nu inte är uppenbart att företaget måste likvideras. Detta kan i slutändan innebära konkurs, vilket naturligtvis inte är en tillfredställande lösning för någon av parterna. Problematiken kring vad som är ett väsentligt belopp varierar mellan olika företag och antagligen också mellan olika revisionsbyråer och revisorer eftersom det också grundas på subjektiva bedömningar.

Enligt litteraturen som vi behandlar i den teoretiska referensramen, är det upp till revisorns professionella bedömning att bedöma väsentlighet. Var gränsen går mellan stora och små belopp avgörs genom revisorns professionella omdöme. Vi får dock inte glömma att ett väsentligt belopp innebär att det skulle kunna påverka en investerares bedömning av den finansiella rapporten. Revisorer och företag kanske inte alltid har den synvinkeln när de diskuterar väsentligt belopp.

Enligt litteratur i den teoretiska referensramen, måste det tydligt framgå vilka förutsättningar som beräkningarna bygger på och vilka av dessa som ledningen har tagit ställning till. Revisorn bör dock betrakta försiktighet när det gäller den här typen av förslag vid värderingsuppdrag som är baserade på antaganden som går utöver praxis, då inslaget av subjektiva bedömningar ökar. Dessa förslag kräver mer detaljerade granskningsåtgärder. Problemet med att bedöma risken vid prognoser är att de till stor del bygger på subjektiva värderingar från företagets sida. Dessa bedömningar varierar och olika faktorer spelar in. Ingen situation är den andra lik, vilket genererar frågan om revisorn kan använda sig utav standardiserade modeller. Revisorn måste då för att identifiera risken använda sig av egna bedömningar.

5.6 Upplivningskrav

Revisorn från PWC tycker att upplivningskraven är tillräckliga för de mindre och medelstora företagen. Det som skulle vara intressant för läsaren är om företaget upplyser om vilken procentsats på avkastningskravet som använts, för att på så vis möjliggöra för användaren att göra egna bedömningar om det verkar rimligt.

Revisorn från KPMG uttalar att det krävs för mycket upplivningar enligt standarden och att det är för detaljerat. Ibland kan företagen utelämna viss information, men har upplyst på ett övergripande sätt, detta kan accepteras i dagsläget. Frågan är hur länge vi kan tänka så menade han. Upplivningar är något som skall följas så att det inte leder till ännu en tolkning enligt revisorn.

Enligt revisor från Grant Thornton har många bolag underskattat tiden och resurserna som krävs för att redovisa enligt IFRS upplivningskrav. IFRS kräver mer information av strategisk karaktär och även vilka antaganden som ligger till grund för nedskrivningarna av exempelvis goodwill. Informationen är dock känslig menade han, öppenhet kontra möjlighet att behålla konkurrensfördelar är svår avvägning. Han poängterar att det förekommer diskussioner avseende upplivningar från företagets sida. Skälet är att företagen anser att de lämnar ut för mycket och känslig information.

”Tyvärr har IFRS inga undantag för känslig information. Användare av de finansiella rapporterna får bra information om de upplivningar som krävs enligt IAS 36 tillämpas”.

Vi tycker att det är viktigt att upplivningar lämnas enligt standarderna och att de är detaljerade, då många antaganden är subjektiva. Detta med tanke på att olika principer och bedömningar lämnas i redovisningen hos olika företag. Om vi har ett långsiktigt investerarperspektiv vill vi som användare naturligtvis veta olika subjektiva antaganden som företagen gjort. Enligt undersökningen gjord av PWC från 2006 uppfyller nästan alla börsnoterade företag samtliga krav som ställs.

Företagsekonomiska institutionen

Enligt undersökningen kommer bolag med stora goodwillvärden i balansräkningen sannolikt ge mer information i framtiden och att utvecklingen fortgår, men att det fortfarande finns olika förbättringar som företagen kan göra. Om alla företag lämnar ut likvärdig information är skälet till att inte lämna ut information mycket liten ur konkurrens synpunkt. En intressant aspekt som revisorn från PWC tar upp är att han skulle vilja se vilka avkastningskrav företaget har. Vi instämmer att detta är intressant information att få upplysning om som användare av de finansiella rapporterna.

6. Slutsats

Kapitlet besvarar frågeställningen, där relevanta delar av analysen tydliggörs. Avsnittet behandlar även egna tankar och reflektioner. Förslag till fortsatt forskning lämnas till andra studenter.

6.1 Studiens slutsatser

- *Vilken problematik kring regelverket IAS 36 nedskrivningar kan revisorn ställas inför?*

Syftet med IAS 36 är att säkerställa att tillgångarna inte är redovisade till ett för högt värde, då tillgången inte få tas upp till ett högre värde än dess återvinningsvärde. Nyttjandevärdet bedöms utifrån en uppskattning av framtida kassaflöden som tillgången förväntas generera. Revisorn måste ta hänsyn till företagets historik och även framtida utveckling. Regelverket IAS 36 bygger på subjektiva bedömningar då det innebär att företagen och revisorerna måste ta hänsyn till framtida prognoser. Faktorer som vinsttillväxt, makroekonomiska faktorer som BNP-tillväxt, marknadsränta och inflationstakt kan vara externa faktorer som leder till en försämrad prognos som i sin tur innebär att nedskrivningsbehov föreligger hos företaget.

Det kan vara problematiskt att identifiera minsta kassagenererande enheter då dessa inte är helt självständiga i ett företag. Problematiken ligger i fördelningen av rörelserelaterade kassaflöden på kassagenererande enheter enligt IAS 36. Revisorerna i vår undersökning tycker detta är problematiskt.

Problematiken enligt revisorerna i vår undersökning är att beräkna ett framtida kassaflöde, och fastställa diskonteringsräntan. Diskonteringsräntan bygger på en rad olika faktorer så som marknadsränta, företagets utlåningsränta samt ägarnas avkastningskrav och beräknas utifrån formlerna CAPM och WACC. Enligt revisorn från vår undersökning eftersträvas dock ett normalläge för diskonteringsräntan så det inte blir ett alltför pessimistiskt eller optimistiskt värde. Risken får inte dubbelräknas genom exempelvis minskat kassaflöde genom en redan låg diskonteringsfaktor. Vår undersökning visar även att det är problematiskt att hitta referenserna till diskonteringsräntan, då det baseras på marknadens räntor i nuläget.

Enligt vår undersökning vet revisorerna inte gränsen för vad som skall vara väsentligt belopp när det finns indikation för nedskrivning. Skall värdet för nedskrivning relateras till det specifika företags eget kapital eller vinst? Det framkommer att det inte finns några bra tumregler för hur stor skillnaden skall vara mellan nyttjandevärde och verkligt värde för att nedskrivning skall tillämpas. Problematiken kring vad som är ett väsentligt belopp tror vi varierar mellan olika branscher och antagligen också mellan olika revisorer.

Revisorerna i vår undersökning tycker att det ställs för höga upplysningskrav enligt standarden IAS 36 och att det i sin tur leder till att företagen inte vill lämna ut alla uppgifter. Det kan vara svårt för revisorerna att påtala att mer upplysningar skall lämnas och revisorerna är skeptiska till detta. Vi tycker dock att regelverket bygger på så många subjektiva bedömningar att det är viktigt att alla upplysningar lämnas för investerare. Detta kan dock vara problematiskt för revisorerna att påtala för företagen. Enligt undersökningen från PWC så skiljer sig upplysningarna sig åt mellan företag, vilket vi tror innebär att revisorerna måste stå på sig mer och påtala att fler upplysningar måste lämnas.

- *Vilka problem kan revisorn ställas inför gentemot företagsledningen, då nedskrivningsbehov föreligger?*

Enligt vår undersökning är företagsledningen mer optimistisk gällande framtida kassaflöden än vad revisorn är och det är något som revisorerna är medvetna om. Undersökningen visar att det ofta uppkommer diskussioner med företagsledningen då revisorn anser att företagen gjort för optimistiska bedömningar. En anledning till detta är att företag har incitament att göra mer optimistiska framtidsbedömningar då en nedskrivning leder till lägre resultat och påverkar det egna kapitalet. Problematiken uppkommer när nedskrivningsbehov föreligger, då en lågkonjunktur kan vara en extern faktor som gör att företagen måste skriva ner tillgångarna. Så länge det är högkonjunktur så har inte heller revisorerna någon revisionsrisk och det finns inte heller några indikatorer för nedskrivningar. När sedan lågkonjunkturen inträffar sitter företagen i en obekväm situation likaväl revisorerna. Det är då vanligare att diskussioner uppkommer mellan parterna om nedskrivningsbehov. Från revisorernas perspektiv är det obekväma bedömningar som måste göras under lågkonjunktur. Problematiken ligger i att företag kanske inte klarar av nedskrivningar och måste eventuellt försättas i konkurs. Detta är naturligtvis inte bra vare sig för revisorer, samhälle eller företag.

Enligt vår undersökning tyder det på att företag under högkonjunktur påverkar redovisningen så att tillgångarnas värden blir övervärderade i form av goodwill genom olika förvärv och att revisorerna inte kan påverka detta i någon större utsträckning på grund av den rådande situationen.

Företagsekonomiska institutionen

Tillgångarna värderas till marknadsvärde och revisorer och företag har stöd för detta genom lagar och redovisningsstandarder. Det framkommer dock genom vår undersökning att revisorn helst vill ha ett mellanläge, men kan inte gå emot strömmen genom att avvika då företag har stöd för sina värderingar.

En undersökning som gjordes av KPMG visade att noterade företags prognoser kan variera och avvika med utfallet och att det kan vara problematiskt att få till en träffsäker prognos. Vi kan då ställa oss frågan om revisorer kan ha en bättre uppfattning kring utfallet av företagens prognoser än företagsledningen? Svaret på frågan är att revisorerna kanske inte har en bättre uppfattning om prognoserna, men är oftast i sin roll mer pessimistiska till vad företagen lägger fram. Har revisorerna tillräckligt med information stödjer de företagen annars uppkommer en diskussion om vad som behöver ändras. Revisorn kan ta ställning till företagets prognoser på olika sätt, ett av dessa är att studera hur väl tidigare prognoser har infriats. Det förekommer därmed olika uppfattningar om prognoserna, men enligt vår undersökning brukar det sällan leda till att revisorn gör en anmärkning i revisionsberättelsen.

Företaget brukar vanligtvis ändra sina bedömningar om de inte har tillräckligt med stöd för sina argument. Vår undersökning visar även att revisorerna kan hamna i underlägre gentemot företagsledningen, då det i slutändan är företaget som besitter den största kunskapen om den egna verksamheten. I slutändan nås en form av kompromiss hos båda parter. Vi kan även ställa oss frågande om det i praktiken finns tillräckligt med branschkunskap hos revisorerna? För att kunna bedöma tillförlitligheten i företagets prognoser krävs att revisorerna har god branschkunskap och kunskap om företagets verksamhet.

Problematiken ligger i att mindre företag sällan kan uppvisa underlag som stöder dessa prognoser, detta på grund av att de inte har en ekonomiavdelning och är inte lika strukturerade som större företag. I dessa fall är revisorn förutom en granskare av prognoserna även en form av vägledare. Vid revision av större företag har revisorn tillgång till specialister inom värderingar och kan på så vis inhämta tillräckligt med information för att göra bedömningarna. Revisorn tar därmed inte beslutet ensam utan diskuterar med specialisterna som dagligen arbetar med värderingsfrågor och som har den kunskap som krävs inom detta område. Då felaktiga beslut kan leda till skadeståndskrav är revisorerna noga med att begära in all den information de behöver av företaget så att de kan fatta beslut med tillräckliga revisionsbevis.

Av den empiriska undersökningen som gjorts framkommer även att revisorns roll har blivit alltmer komplex. Olika regleringar för mindre och större företag samt noterade och onoterade företag medför att revisorerna ständigt måste uppdatera sin kunskap om regelverken. Detta tillsammans med kunskap om varierande branscher samt den rådande ekonomiska klimatet i samhället kan vara faktorer som kan påverka revisorns bedömning.

Företagsekonomiska institutionen

Här har företagsledningen en fördel då de endast behöver ha kunskap om regelverket och kännedom om sin specifika bransch. Det uttrycks dock av respondenterna undersökningen att de känner sig säkra i sin roll som granskare och upplever att de har den kunskap som krävs för de olika uppdragen.

6.2 Avslutande diskussion

Revisorns roll är att granska att företaget följer föreskrivna regler. Reglerna i sig kan diskuteras då det innebär att de kan försvinna, kompletteras eller utökas. Med detta uppkommer problematiken kring regelverket IAS 36 hur den tillämpas och hur den efterföljs. Regelverket innebär att redovisningen inte ser till historiska siffror om vad som skett utan vad som kommer att ske. Om vi inte ser till vad som skett historiskt hur kan vi då veta vad som sker i framtiden? Redovisningen baseras på verkliga värden som finns just nu och dessa varierar beroende på olika parametrar. Den rådande situationen som just nu är extrem om vi ser till finanskrisen och dess efterverkningar. Värdering till verkligt värde innebär att vi ska se till den rådande situationen och ha en framåtriktad redovisning. Nedskrivningar är en sorts kompensation så att inte tillgångarna blir för högt värderade. Detta ger större variationer i resultatet.

Verkligt värde och en mer försiktig värdering tar ut varandra i ett långt perspektiv. Dock ger värdering till verkligt värde större variationer mellan åren. Gynnar verkligen värdering till verkligt värde företagen? Nedskrivningar påverkar företagen då det belastar resultatet negativt, vilket kan innebära att företag med sämre finansiering oftast går i konkurs under en lågkonjunktur. Detta gynnar naturligtvis inte samhället i stort. Företagen borde tillämpa en mer försiktig syn på redovisningen istället. Fokus borde inte ligga på vilket värde tillgångarna har, utan vilka kostnader och intäkter som finns. Vi ställer oss frågan om värdering till verkligt värde verkligen överväger nyttan? Företagen borde istället kombinera så att tillgångarna får ett lägre värde som kompensation för nedskrivningar och tillämpa större avskrivningar. Detta tycker vi ger ett mer trovärdigt intryck hos företagen ur ett långsiktigt perspektiv.

Vi kan då ställa oss frågan hur tillförlitlig redovisningen blir om vi värderar tillgångar baserat på den extrema situationen som finns idag? Eller skall man försöka hitta ett mellanläge? Ur revisorn synpunkt är detta svåra frågeställningar som egentligen inte har något svar. Dessa värderingar bygger helt och hållet på subjektiva bedömningar. Detta tycker vi medför att redovisningen inte blir mer trovärdig eller får större tillförlitlighet. Revisorn i sin tur kan inte heller bidra till att redovisningen av företagen förväntas bli mer trovärdig och tillförlitlig om IAS 36 efterföljs, detta då regelverket i sin tur bygger på en rad olika subjektiva bedömningar.

Syftet med att tillgångar skall redovisas till verkligt värde är för att tillgodose kapitalmarknaden. Vi tycker dock att värdering till verkligt värde kan skilja sig mycket beroende på vilken syn man utgår ifrån. Med det menar vi att företagen många gånger vill att tillgångarna är värderade till ett så högt marknadsvärde som möjligt, detta för att utåt visa att det går bra. Vi undrar om kostnaden uppväger nyttan med att värdera till verkligt värde? Detta då många olika experter är involverade i värderingsprocessen och bestämmandet av diskonteringsränta m.m.

Sett ur ett långsiktigt investerarperspektiv vill vi helst se en stabil och jämn utveckling hos företagen snarare än större variationer i hög respektive lågkonjunktur beroende på vilka värden som finns i balansräkningarna. Vi tycker därmed att syftet med att redovisa till verkligt värde blir motsatsen i redovisningen. Redovisning till verkligt värde ger större variationer, vilket gör att förtroendet för den finansiella rapporteringen minskar ur ett investerarperspektiv. Speciellt om vi ser till situationen idag, då företag i varierande branscher måste göra nedskrivningar som sedan påverkar resultatet.

Det innebär även att företag idag inte klarar nedskrivningar och kan sättas i konkurs. I vår undersökning framkommer det att under högkonjunktur sker fler förvärv av företag och tillgångar, vilket skapar värden av goodwill. Genom att detta sker i högkonjunktur är företagen troligtvis inte lika försiktiga i sin värdering av tillgångar som under lågkonjunktur. Varför inte finna nya möjligheter till förvärv under lågkonjunktur istället? Vi tror att fler möjligheter öppnar sig under just lågkonjunktur, då konkurrenter och företag inom samma bransch har samma svårigheter, vilket innebär större möjligheter till förvärv till ett lägre pris om det finns kapital och fördelaktig finansiering. Vi tror att företag som uppvisar hyfsade resultat även under lågkonjunktur, kan få bättre finansieringsvillkor från långivare, vilket medför ytterligare fördel gentemot konkurrenter.

6.3 Förslag till vidare forskning för studenter

- Det skulle vara intressant att studera vidare ur ett analytikerperspektiv eller investerarperspektiv vilka upplysningar kring IAS 36 hos företagen som är viktiga samt vilka indikationer som de styrs av för fundamental analys av årsredovisningar.
- Vi tycker att det skulle vara intressant att studera vilken syn företag inom fastighetsbranschen och/eller tjänstebranschen har kring värdering till verkligt värde inom redovisningen.

Källförteckning

Litteratur

Alvesson, Mats och Skjöldberg, Kaj (1994) *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur

FAR SRS (2008) *Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2008* Stockholm: FAR SRS förlag

FAR (2009) *FAR:s samlingsvolym 2009 Del 1* Stockholm: FAR förlag

Hartman, Jan (2004). *Vetenskapligt tänkande - från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt, Krohn (1997). *Forskningsmetodik - Om kvalitativa och kvantitativa metoder.2*. svenska uppl. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Lars-Göran (2003). *Introduktion till vetenskapsteorin*.

Johansson, Lindfors, Maj-Britt (1993). *Att utveckla kunskap: om metodologiska och andra vägval vid samhällsvetenskaplig kunskapsbildning*. Lund: Studentlitteratur

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer.3* uppl. Lund: studentlitteratur

Marton Jan, Falkman Pär, Lumsden Marie, Pettersson Anna Karin, Rimmel Gunnar (2008) *IFRS – i teori och praktik*. Stockholm: Bonniers

Nilsson Henrik, Isaksson Anders, Teppo, Martikainen (2002) *Företagsvärdering – med fundamental analys*. Lund: Studentlitteratur

Patel, Runa & Davidsson, Bo (1994) *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning 2* uppl. Lund: Studentlitteratur

Smith, Dag (2006) *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur

Företagsekonomiska institutionen

Elektroniska dokument

Nyllinge Peter & Winkvist Mikael (2001) *Nyheter inför bokslutet 2001: Ny rekommendation avseende nedskrivningar ställer stora krav på värderingar* (Elektronisk) Balans, nr 11.

Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-19)

Johansson Sven-Erik (2002) *Kassaflöden och nedskrivningar* (Elektronisk) Balans, nr 1.

Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-19)

Edenhammar Hans (2002) *Tuffare revisorer bättre än tuffare regler* (Elektronisk) Balans nr, 2. Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-04)

Wennberg Inge (2003) *För lite hänsyn till risk och osäkerhet i redovisningen av Tommy Mårtensson* (Elektronisk) Balans, nr 1. Tillgänglig: <FAR komplett> (2009-04-01)

Grant Thornton, *Studie över tillämpade diskonteringsräntor vid redovisningsstyrda värderingar enligt rekommendationerna IAS 36, IAS 38 och IFRS 3, april* (2005)(Elektronisk)Tillgänglig<http://www.grantthornton.se/Filbibliotek/Publikationer/LGT_Studie_diskonteringsrantor.pdf>(2009-04-08)

Fihn Jessica & Luengo Marco, *Goodwill – Ur revisorers perspektiv* (2005) (Elektronisk) Tillgänglig<<http://gupea.ub.gu.se:8080/dspace/bitstream/2077/1706/1/04-05-145D.pdf>> (2009-04-20)

Persson Lars-Erik & Hultén Karin (2006) *Redovisning enligt IFRS: Tre "heta" IFRS-områden* (Elektronisk)Balans, nr. 6-7 Tillgänglig: <FAR komplett> (2009-04-02)

Af Petersens Fabian (2007) *Börsföretagsforum – ett konvent i tiden* (Elektronisk) Tillgänglig<[http://www.pwc.com/extweb/pwcpublications.nsf/docid/3D244827A048038B8025709000436402/\\$file/agenda_107.pdf](http://www.pwc.com/extweb/pwcpublications.nsf/docid/3D244827A048038B8025709000436402/$file/agenda_107.pdf)>(2009-04-20)

Gustavsson Johan & Hedlund Jonathan, *Företagsvärdering – En undersökning om hur företagsvärdering tillämpas i praktiken* (2007) (Elektronisk) Tillgänglig<<http://gupea.ub.gu.se:8080/dspace/bitstream/2077/9483/1/07-08-13M.pdf>>(2009-04-20)

Buisman Jan (2007) *Bli IFRS globalt redovisningsspråk?* (Elektronisk) Balans, nr 4. Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-02)

Marton Jan (2007)*Redovisning: Rättvisande redovisning - i princip?* (Elektronisk) Balans, nr 11. Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-02)

Kjaer Hanna (2008)*Verkligt värde fungerar inte i konjunkturedgång!* (Elektronisk) Balans, nr 6-7. Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-05)

Företagsekonomiska institutionen

Marton Jan (2008) *Nyttan av verkligt värde i redovisningen* (Elektronisk) Balans, nr 6-7.
Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-06)

Marton Jan (2008) *Redovisning: Värde – vad är det egentligen?* (Elektronisk) Balans, nr 3.
Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-06)

Precht Elisabeth (2008) *Psykologi och IFRS skakar aktiemarknader* av Gunnar Ek Balans, nr.
11. Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-07)

Belik Thomas & Hamberg Peter (2008) *Revisionsrisk– Struktur eller bedömning?*
(Elektronisk)
Tillgänglig: <<http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:132371>>(2009-04-27)

Thorsell J Staffan (2008) *Rätt prognos gynnar bolagsvärdet* (Elektronisk) Forefront nr. 1.
Tillgänglig: <http://www.kpmg.se/download/107801/151149/Forefront_1-200_low.pdf>(2009-04-27)

Bäckström Anders (2009) *Tuff utmaning att tillämpa IFRS* (Elektronisk) Balans, nr 2.
Tillgänglig: <FAR komplett>(2009-04-07)

INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARD IAS 36 Nedskrivningar (Elektronisk)
Tillgänglig: <FAR SRS komplett>(2009-04-08)

REDOVISNINGSRÅDETS REKOMMENDATION RR 17 Nedskrivningar (Elektronisk)
Tillgänglig: <FAR SRS komplett>(2009-04-08)

Den fria encyklopedin: Ontologi (2009) (Elektronisk) Tillgänglig:
<<http://sv.wikipedia.org/wiki/Ontologi>> (2009-03-31)

Den fria encyklopedin: Epistemologi (2009) (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Epistemologi> (2009-03-31)

Du pont modellen (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.hogia.se/qa/du_pont-modellen_558.asp (2009-04-25)

Bilaga Intervjufrågor till revisorer (anonyma)

1. Vilken typ av företag reviderar du och hur många år i yrket har du varit verksam?
2. Tycker ni det är viktigt med bra branschkunnskap och kunnskap kring makroekonomiska effekter som kan påverka företagen? Kan dessa faktorer leda till bättre bedömningar kring organisationen?
3. Finns det i praktiken tillräckligt med branschkunnskap och kunnskap om företagen som revideras?
4. Vad anser du om standarden IAS 36 resp. RR 17? Vad är positivt samt negativt med standarderna och vilka svårigheter kan finnas med att tillämpa dessa?
5. Tycker ni att det behövs mer kunnskap kring standarderna IAS 36 och RR 17? Tycker ni att revisorns roll har blivit allt mer komplex?
6. Vad anser ni om att redovisningen skall avspegla verkliga värden i de finansiella rapporterna? Om inte marknaden fungerar effektivt, kan då de verkliga värdena avspegla just de riktiga värdena framförallt i högkonjunktur respektive lågkonjunktur?
7. Vilka typer av tillgångar är vanligast förekommande om nedskrivningsbehov föreligger?
8. Vilka indikationer är viktiga att ta hänsyn till om nedskrivningsbehov föreligger?
9. Vilka komplikationer kan uppstå när det gäller nedskrivningsbehov och granskningen av dessa? Nedan följer några exempel på problem.
 - Är det svårt vid identifiering av kassagenererande enheter?
 - Är det svårt att bestämma tillförlitligheten i kassaflöden? →Ledningens diskonterade nuvärdesberäkningar? Verkligt värde? →Hur gör ni för att granska tillförlitligheten i kassaflöden?
 - Tillgångars verkliga värde minus FSG-kostnader (marknadsvärde) kontra nyttjandevärde? Kan nyttjandevärdet bli lika högt som nettoförsäljningsvärdet exempelvis vid högkonjunktur?
 - Hur stor tycker ni att skillnaden skall vara mellan nyttjandevärde eller verkligt värde och bokfört värde för att nedskrivning ska ske?
 - Är det svårt att bestämma tillförlitligheten av diskonteringsfaktor/ränta? (risk, WACC-metod, marknadsränta etc.)

Företagsekonomiska institutionen

10. Tycker ni det svårt att granska nedskrivningsbehov när det bygger på subjektiva bedömningar från båda sidor?
11. Förlitar du dig på din egen erfarenhet, kunskap och branschkunskaper MER vid subjektiva bedömningar? Tar du hjälp av andra experter inom området?
12. Kan prognoser när det gäller nedskrivningsbehov vara beroende av konjunkturer? Finns det större optimism från företagsledningens sida i högkonjunkturer? Ge gärna konkreta exempel. Finns det en större försiktighet i lågkonjunkturer än i högkonjunkturer? Ge gärna konkreta exempel.
13. Hur går ni tillväga och vilken revisionsplan finns för att granska om annat nedskrivningsbehov föreligger och vad är din roll i granskningen? Ge konkreta exempel.
14. Vad gör ni om nedskrivningsbehovet inte stämmer med företagsledningens bedömning? Varför kan företagsledningen ha en annan bedömning och vad kan det bero på?
15. Vad anser ni om upplysningarna som skall lämnas enligt standarderna? Behövs det mer eller mindre information? Ger upplysningarna förklaringar till olika antaganden som företaget gjort som är till hjälp för exempelvis investerare?
16. Vill företagen lämna alla upplysningar kring standarden IAS 36 och vilka svårigheter kan ni ställas inför i din roll som revisor?